

Deelrapportage 2: Verkenning administratieve lasten huidige tegemoetkomingssystematiek faunaschade

Roy Gommer, Dirk Keuper en Margot Veenenbos

Deelproject 2: Verkenning administratieve lasten huidige tegemoetkomingssystematiek faunaschade

Auteurs: Roy Gommer, Dirk Keuper & Margot Veenenbos

© CLM, mei 2021

CLM Onderzoek en Advies

Postbus:

Postbus 62
4100 AB Culemborg

Bezoekadres:

Gutenbergweg 1
4104 BA Culemborg

T 0345 470 700

www.clm.nl

Inhoud

1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
2 Werkwijze	6
2.1 Enquête	6
2.2 Diepte-interviews	6
3 Resultaten enquête	8
3.1 Respons enquête	8
3.2 Voorkomen	11
3.3 Bestrijden	16
3.3.1 Deelconclusie	23
3.4 Betalen	23
3.4.1 Deelconclusie	33
3.5 Belangrijkste lasten/knelpunten en informatiewinning	33
3.5.1 Deelconclusie	36
4 Resultaten interviews grondgebruikers en jagers	37
4.1 Interviews grondgebruikers	37
4.1.1 Voorkomen van schade	37
4.1.2 Bestrijden van schade	38
4.1.3 Aanvragen tegemoetkoming	38
4.1.4 Algemene opmerkingen grondgebruikers	39
4.1.5 Goede verstandhouding	39
4.1.6 Verbeterpunten grondgebruikers	40
4.1.7 Deelconclusie:	41
4.2 Interviews jagers	41
4.2.1 Voorkomen van schade	41
4.2.2 Bestrijden van schade	41
4.2.3 Aanvragen tegemoetkoming	41
4.2.4 Algemene opmerkingen jagers	42
4.2.5 Goede verstandhouding	42
4.2.6 Verbeterpunten jagers	42
4.2.7 Deelconclusie:	43
5 Resultaten interviews beleidsmakers	44
5.1 Administratieve lasten	44
5.2 Prikkel tot voorkomen en bestrijden	45
5.3 Deelconclusie interviews beleidsmakers	46
6 Conclusies en aanbevelingen	48
6.1 Conclusies	48
6.2 Aanbevelingen	50
Bijlagen	52
Bijlage 1 Enkele vragen uit de enquête	53

1

Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we achtergrond een aanleiding van dit onderzoek.

1.1 Aanleiding

Begin 2017 hebben de 12 provincies de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade (MARF) ingesteld om hen te faciliteren in het maatschappelijke debat over het voorkomen en bestrijden van faunaschade. Eind 2018 heeft de MARF het advies ‘Verbinden en vernieuwen’ aangeboden aan de Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland (BACVP) waarin 12 gedeputeerden van de verschillende provincies zitting hebben. . In dit advies constateert de MARF een patroon van toenemende schades en een afnemend draagvlak voor de huidige aanpak van faunaschade. De MARF heeft de provincies geadviseerd om toe te werken naar een nieuwe systematiek voor schade-tegemoetkomingen. Een systematiek die positief prikkelend werkt op de inzet voor preventie en bestrijding en die logischer, consistent en goed uit te leggen en te begrijpen is. De MARF stelt voor om de huidige kortingsystematiek te vervangen door een drempelsystematiek, gebaseerd op het normale maatschappelijke risico op schade.

Begin 2020 heeft de BACVP aangegeven, in een reactie op het MARF-advies, te streven naar een systematiek die logischer, consistent, robuust en goed uit te leggen en te begrijpen is. Van de systematiek moet een positieve prikkel uitgaan voor preventie en bestrijding. Tevens geeft de BACVP aan dat door de balans terug te brengen in de tegemoetkomings- systematiek en een prikkel te leggen op het doel, namelijk het daadwerkelijk voorkomen van schade en niet het middel, het mogelijk is te komen tot een verlichting van de administratieve regeldruk bij grondgebruikers en jagers. Hiermee wordt tevens aangesloten bij de Tweede Kamermotie 27 van het lid Von Martel c.s. naar de mogelijkheden om het faunabeheer, het voorkomen van faunaschade en het aanvragen en toekennen van faunaschade te vereenvoudigen.

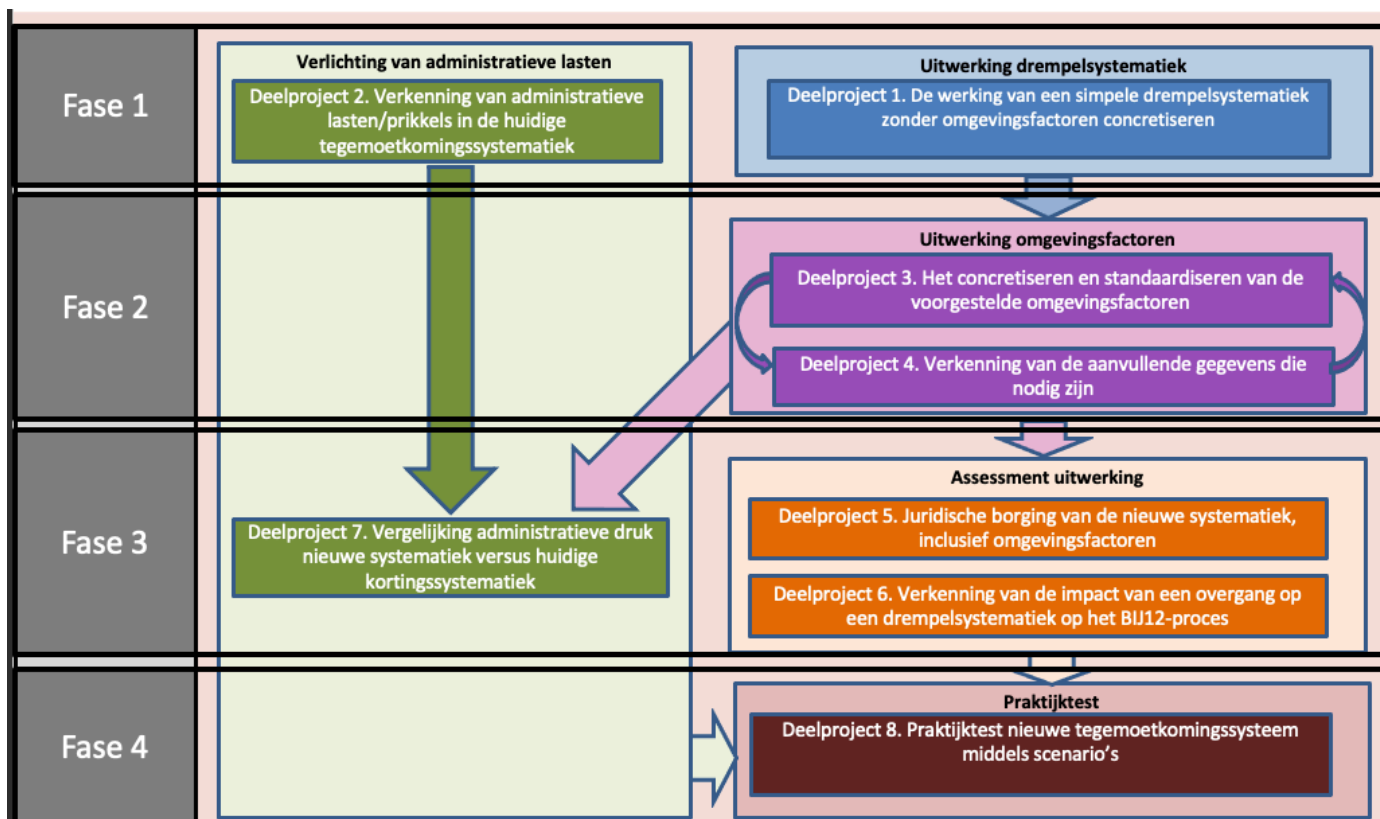
De BACVP heeft ook aangegeven het als een uitdaging te zien om de drempelsystematiek concreet vorm te geven. Dit wil de BACVP laten onderzoeken. BIJ12 heeft als uitvoeringsorganisatie van de 12 provincies deze vraag bij CLM Onderzoek en Advies uitgezet.

Het gehele project is complex. Daarom is een aanpak gekozen die het geheel in acht deelprojecten verdeelt. Die indeling is grafisch weergegeven in figuur 1.1 op de volgende pagina.

BIJ12 heeft voor de begeleiding van het project een klankbordgroep samengesteld. Taak van de klankbordgroep is het richting geven aan de verkenning. De klankbordgroep bestaat uit vertegenwoordigers van belangenbehartigers uit de agrarische sector (4), vertegenwoordigers van FBE's (2), jachtorganisaties (2), een dierenwelzijnsorganisatie, provincies (4) en het IPO (1).

Terreinbeherende organisaties zijn benaderd voor een plek in de klankbordgroep maar hebben hiervan afgezien.

Dit document vormt de rapportage van deelproject 2, het verkennen van administratieve lasten/prikkels in de huidige tegemoetkomingsystematiek.

Figuur 1.1. Grafische weergave van het gehele project.

Voor een eventuele aanpassing van de huidige systematiek van faunaschade tegemoetkoming en mogelijke verlichting van de ervaren administratieve lasten is het van belang te weten waar de knelpunten in het huidige systeem liggen. Als de verkenning van een nieuwe systematiek (deelproject 1,3-6 en 8) resulteert in een aanpassing van de huidige systematiek is het zinvol deze administratieve lasten waar mogelijk te verlichten of zelfs te vermijden (deelproject 7; zie figuur 1.1). Dit deelproject vormt dus voorwerk voor deelproject 7.

Echter, administratie rondom tegemoetkomingen voor faunaschade zal ook in toekomst noodzakelijk zijn. Doel van dit project is om in kaart te brengen waar onnodige administratieve druk ligt en te onderzoeken hoe prikkeling tot schade voorkomen en bestrijden versterkt kan worden. Met dit deelproject wordt o.a. tegemoetgekomen aan de [Tweede Kamer Motie Von Martels!](#) (2019) die verzoekt onderzoek te doen naar o.a. de mogelijkheden om het aanvragen en toekennen van faunaschade te vereenvoudigen.

In deze rapportage geven we antwoord op de volgende hoofd- en deelvragen:

Hoofdvraag: Waar worden de meeste administratieve lasten ervaren in het tegemoetkomingstraject en welk doel dienen deze?

¹ <https://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/j9vvij5epmj1ey0/vkzpbuea2pux>

- a) Waar in het proces van voorkomen, bestrijden, betalen ervaren grondgebruikers veel administratieve lasten?
- b) Waar ervaren grondgebruikers de voornaamste administratieve lasten in de tegemoetkomingsaanvraag?
- c) Wat is volgens grondgebruikers het belangrijkste doel achter de zaken die tot de ervaren administratieve lasten leiden?
- d) Waar ervaren grondgebruikers de voornaamste administratieve lasten in het voorkomen en bestrijding van faunaschade?
- e) Waar ervaren jagers de voornaamste administratieve lasten in het voorkomen en bestrijding van faunaschade?
- f) Wat zijn volgens de beleidsmakers de belangrijkste doelstellingen van de genoemde vormen van ervaren administratieve lasten onder a-e?

Deelvragen a) t/m e) onderzoeken we enerzijds door een online enquête onder grondgebruikers en jagers en anderzijds door enkele diepte-interviews met grondgebruikers en jagers. Deelvraag f) beantwoorden we op basis van interviews met enkele beleidsmakers. Hoofdstuk 2 omschrijft de werkwijze in meer detail.

Dit is een onderzoek naar de ervaren administratieve last rondom de aanvraag voor tegemoetkoming in faunaschade. Tijdens het onderzoek viel op dat belanghebbenden, grondgebruikers en jagers, een veelheid aan problemen rondom faunaschade ervaren. Dit heeft zijn weerklink gevonden in de reacties op de enquête en in de antwoorden van de geïnterviewden. Ook al gaat het strikt genomen niet om 'administratieve last', er wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt daar andere thema's aan te koppelen en onderwerpen te verknopen. Dat is bij de uitwerking moeilijk te scheiden, en onzes inziens ook niet wenselijk. Als het mogelijk is op andere vlakken ongenoegen zichtbaar te maken, en later mogelijk weg te nemen, kan dat ook effect hebben op de ervaren administratieve last. Daarom zien we het als taak van de onderzoekers ook deze punten hier te vermelden.

Daarnaast vormt dit onderzoek onderdeel van een grotere studie naar een mogelijke hervorming van de faunaschadesystematiek. Ook in het licht daarvan kunnen deze zienswijzen op aanpalende thema's van waarde zijn.

2

Werkwijze

2.1 Enquête

We hebben een digitale enquête opgesteld om grondgebruikers en jagers te bevragen op administratieve lasten in het hele proces van het voorkomen van schade tot het invullen van de tegemoetkomingsaanvraag. Binnen de enquête waren er twee verschillende sporen met vragen voor zowel grondgebruikers en jagers, met daarin specifieke vragen voor hun situatie. Enkele voorbeeldvragen zijn te vinden in bijlage 1.

We hebben de enquête in concept voorgelegd aan het projectteam van BIJ12 en de betrokken brancheorganisaties. Voor verspreiding van de enquête hebben we gebruik gemaakt van de website van BIJ12 en van een aantal brancheorganisaties. LTO, NMV en NFO is gevraagd een link naar de enquête met een begeleidende tekst te verspreiden via digitale nieuwsbrieven of berichten. De enquête voor jagers hebben we verspreid via de Jagersvereniging en de Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondgebruik.

Voor verdieping van de resultaten uit de enquête hebben we telefonische interviews uitgevoerd met 10 grondgebruikers en jagers uit ons netwerk. We hebben de grondgebruikers en jagers gericht gekozen, op basis van hun goede afspiegeling van de praktijk. We hebben ook grondgebruikers geïnterviewd die wel schade ondervinden, maar dit nooit melden, zodat we redenen daarvoor achterhalen. We hebben zowel grondgebruikers en jagers die de administratieve last hoog vinden en mensen die aangeven dat de administratie wel meevalt bevraagd.

We hebben de gegevens vanuit de enquête in Excel geanalyseerd en hierdoor duidelijk in beeld waar grondgebruikers en jagers de meeste administratieve lasten ervaren. Deze kwantitatieve analyse onderbouwen we met kwalitatieve redenen vanuit de telefonische interviews en opmerkingen die gemaakt zijn in de enquête.

2.2 Diepte-interviews

Voor verdieping van de resultaten uit de enquête hebben we online interviews uitgevoerd met zes grondgebruikers en zes jagers. We hebben de grondgebruikers en jagers gericht gekozen, om te komen tot een goede afspiegeling van de praktijk. We hebben de nadruk gelegd op teelt van gras omdat dit de grootste schadepost is. We hebben echter ook een fruitteler en een akkerbouwer gesproken. Het zelfde geldt voor de gebieden waarin de jagers actief zijn. Enkele geïnterviewde grondgebruikers zijn ook jager.

Op basis van de enquête onder grondgebruikers en jagers en de telefonische interviews, hebben we in beeld waar de meeste administratieve lasten worden ervaren in het tegemoetkomingstraject. Met deze informatie hebben we interviewvragen opgesteld voor beleidsmakers om erachter te komen welk doel deze administratie dient. Hiervoor zijn vijf online interviews gehouden.

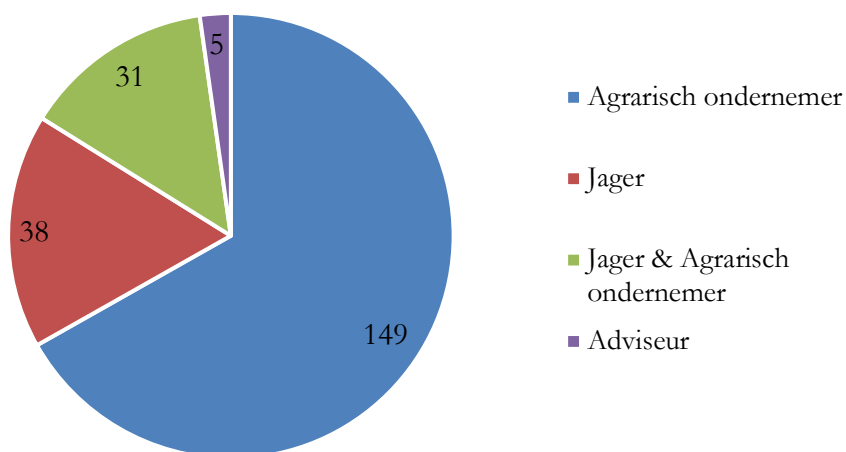
3

Resultaten enquête

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten van de enquête. In hoofdstuk 4 komen de resultaten van de interviews aan bod. We gaan in dit hoofdstuk eerst in op de respons op de enquête. Wie hebben de enquête ingevuld, waar komen respondenten vandaan en om welke schadeveroorzakende soorten en gewassen gaat het? In de paragrafen erna gaan we in op de verschillende onderdelen rondom een aanvraag tegemoetkoming faunaschade en volgen daarbij de trits voorkomen – bestrijden – betalen.

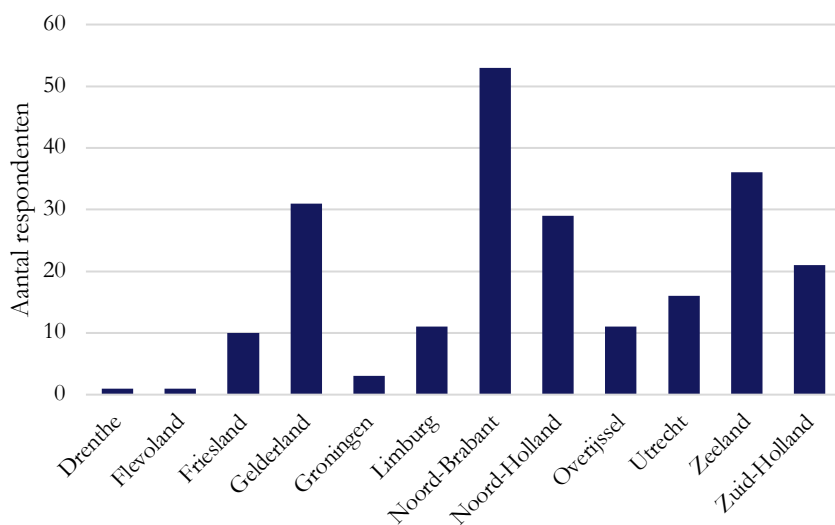
3.1 Respons enquête

In totaal is de enquête ingevuld door 223 respondenten. Van deze 223 respondenten waren er 149 agrarisch ondernemer (67%). 31 respondenten gaven aan zowel ondernemer te zijn als jager (14%). In de verdere uitwerking gaat die groep zowel mee in de statistieken voor de ondernemers als de jagers. 38 respondenten (17%) gaven aan jager te zijn. Een relatief kleine groep (5 respondenten, 2%; figuur 3.1) gaf aan adviseur te zijn en schadeaanvragen voor derden te regelen. Gezien de geringe omvang van deze groep analyseren we deze groep niet als aparte groep. Suggesties die door deze respondenten zijn gedaan in de open vragen worden wel meegenomen in de rapportage.

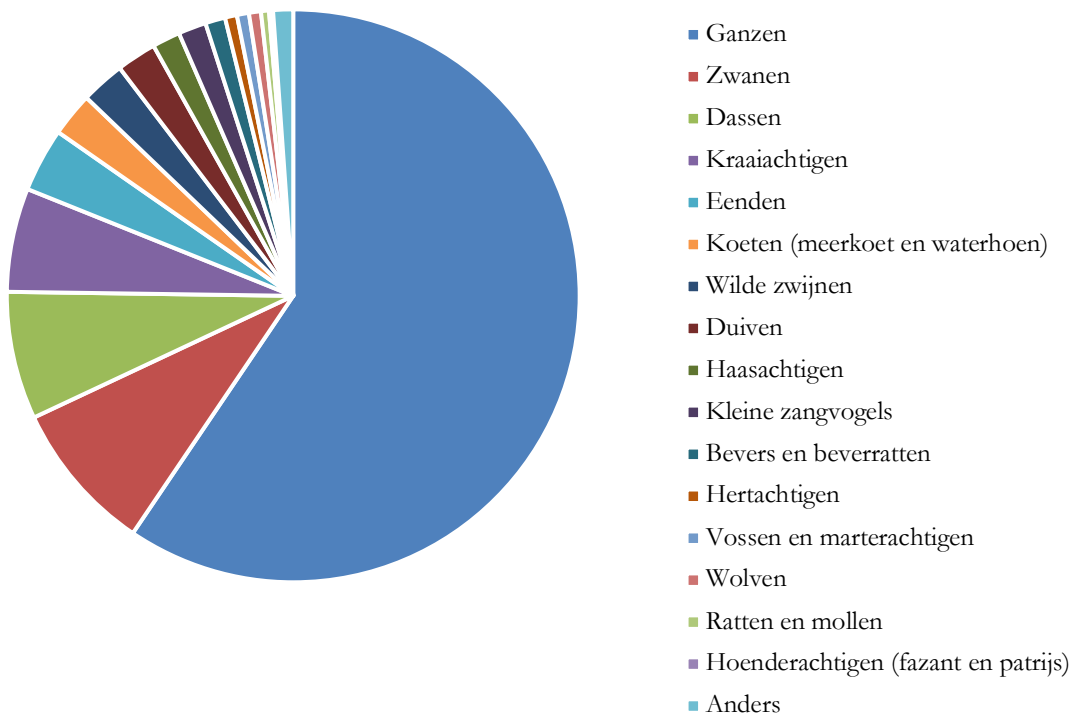
Figuur 3.1: Verdeling van respondenten naar groep.

De meeste respondenten komen uit de provincie Noord-Brabant (53 respondenten, 24%) gevolgd door Zeeland (36 respondenten, 16%) en Gelderland (31 respondenten, 14%; figuur 3.2).

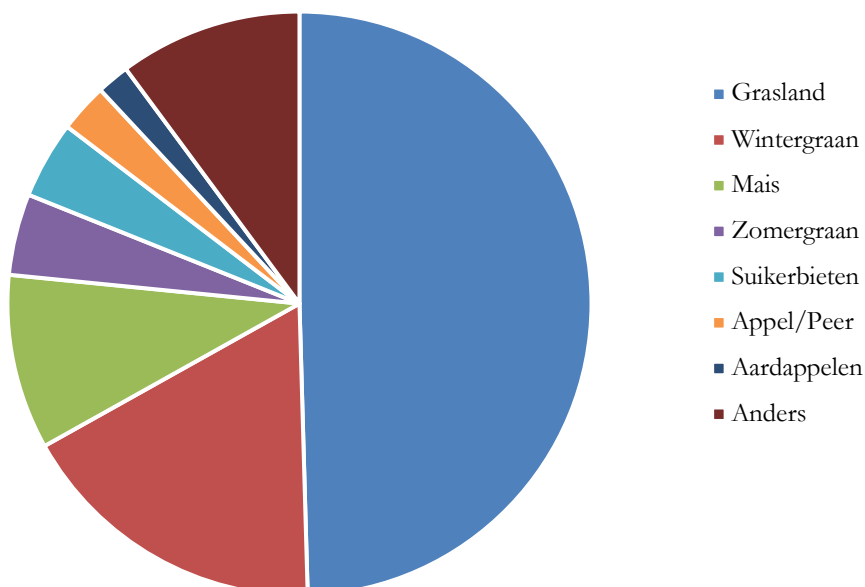
Figuur 3.2: Verdeling van het aantal respondenten per provincie.

In totaal hebben de 223 respondenten 444 schadesituaties ingevuld. In 264 gevallen (59%) ging het om schade door ganzen. Dit is verreweg de grootste groep. Zwanen en dassen zijn goed voor respectievelijk 9% en 7% van de schade gevallen. Vergelijkt met deze gegevens met de top10 schade veroorzakende soorten zijn de ganzen in dit onderzoek licht onder gerepresenteerd. De andere soorten zijn samen verantwoordelijk voor de overige 25% van de schademeldingen, opgegeven door de respondenten (figuur 3.3).

Figuur 3.3: Verdeling van de schadesituaties per diersoort die door de respondenten zijn vermeld.

In 220 gevallen ging het om schade aan grasland (50%). Hieronder verstaan we zowel blijvend als nieuw ingezaaid grasland. In respectievelijk 77 en 43 gevallen ging het om schade aan wintergraan en mais. De overige gewassen zijn goed voor de overige 23% van de schadegevallen (figuur 3.4).

Figuur 3.4: Verdeling van de schadesituaties per gewas die door de respondenten zijn vermeld.

Hierboven hebben we een aantal algemene statistieken m.b.t. de respondenten besproken. In de volgende drie paragrafen gaan we dieper in op de ervaren administratieve lasten. Dit doen we per deelonderwerp waarbij we de trits voorkomen-bestrijden-betalen zullen volgen. We kijken daarbij zowel naar de ervaringen van de ondernemers als van de jagers. De vijf adviseurs die de enquête hebben ingevuld behandelen we niet als aparte groep gezien de geringe omvang. De suggesties van deze respondenten in de open antwoorden worden wel meegenomen in de aanbevelingen.

3.2 Voorkomen

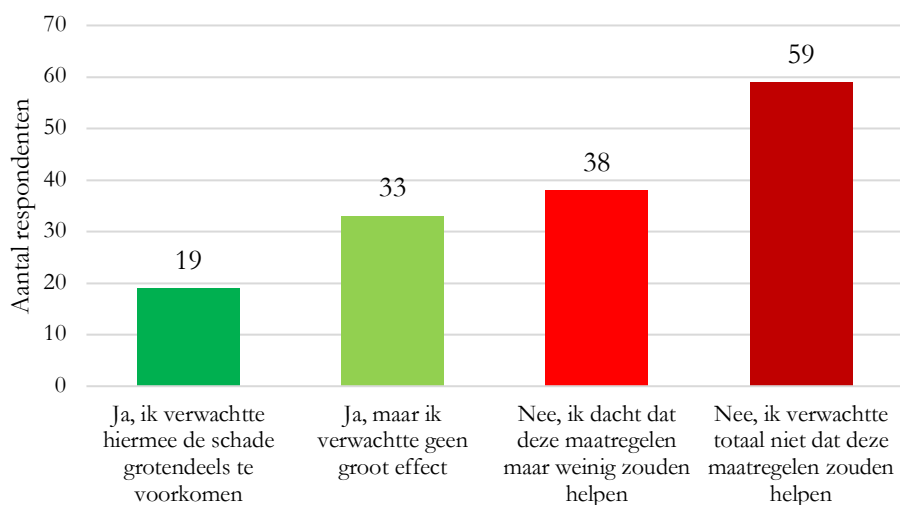
Ondernemers

Om in aanmerking te kunnen komen voor een tegemoetkoming voor faunaschade dienen ondernemers in sommige specifieke gevallen preventieve maatregelen te nemen.

Of dit vereist is hangt onder andere af van de schadesoort, de kwetsbaarheid van het gewas, de periode waarin de schade plaatsvindt, bijvoorbeeld de winterperiode in foerageergebieden, en de ligging van het schadeperceel. Bij de meeste schade, zoals schade aan grasland, maïs en graan, hoeven geen preventieve maatregelen genomen te worden.

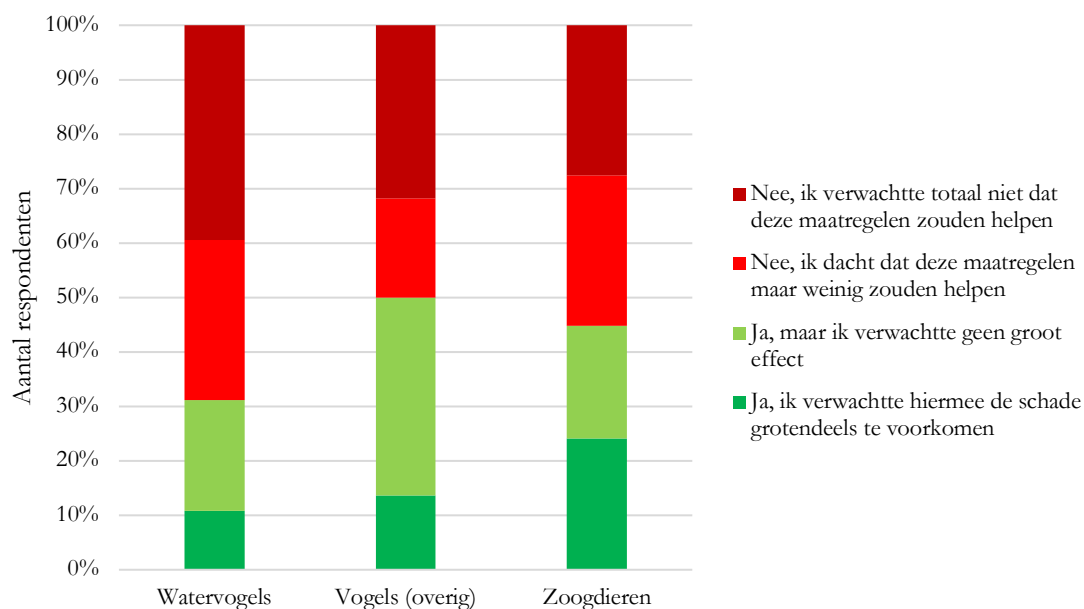
Van de 180 ondernemers die de enquête hebben ingevuld, geven 19 (11%) aan niet te weten wanneer er preventieve maatregelen getroffen moeten worden. Daarnaast hebben we gevraagd of er preventieve maatregelen zijn genomen om de schade te voorkomen. 151 (84%) respondenten geven aan preventieve maatregelen te hebben genomen om de schade te voorkomen. 29 respondenten geven aan dat niet te hebben gedaan (16%). Opvallend is dat het in 77% van de schadegevallen gaat om schade aan grasland, graan of maïs. Dit zijn gewassen waarin men geen preventieve maatregelen hoeft te nemen. Desondanks neemt toch 84% van de ondernemers preventieve maatregelen.

Ook hebben we gevraagd hoe men de effectiviteit van de maatregelen inschat. 151 respondenten hebben deze vraag ingevuld. 59 respondenten (40%) gaven aan geen enkel effect van de maatregelen te verwachten. 38 respondenten (26%) gaven aan dat ze maar weinig van de maatregelen hadden verwacht. 33 respondenten (22%) gaven aan dat ze een klein effect van de maatregelen hadden verwacht, terwijl 19 respondenten (13%) hadden verwacht de schade volledig te kunnen voorkomen door het nemen van de maatregelen (figuur 3.5). Deze uitkomst is opvallend aangezien de respondenten in 84% van de gevallen preventieve maatregelen hebben genomen terwijl dit in minimaal 77% niet verplicht was. Er is dus een groep die preventieve maatregelen neemt terwijl dit niet verplicht is en daar ook geen effect van verwacht. Dit suggereert dat de respondenten wellicht toch niet voldoende op de hoogte zijn van de regels omtrent preventieve maatregelen.

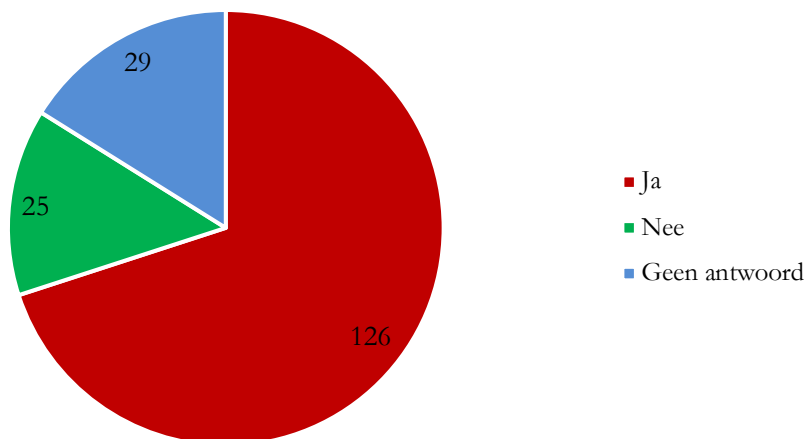
Figuur 3.5: Verwachtingen van de ondernemers m.b.t. de effectiviteit van preventieve maatregelen.

Vervolgens hebben we deze verwachting uitgesplit per diersoort. Hierbij hebben we de diersoorten onderverdeeld in drie categorieën, namelijk watervogels (eenden, ganzen, koeten en zwanen; N=157), overige vogels (duiven, hoenderachtigen, kleine zangvogels en kraaiachtigen; N=22) en zoogdieren (bevers en beverratten, dassen, haasachtigen, hertachtigen, ratten en mollen, vossen en marterachtigen en wilde zwijnen; N=29). Een aantal ondernemers heeft meerdere schadesituaties ingevuld wat ook resulteerde in meerdere diersoorten per ondernemer. Opvallend is dat men met name bij watervogels weinig verwacht van de preventieve maatregelen. Bij overige vogels en zoogdieren zijn de antwoorden gelijkmatiger verdeeld (figuur 3.6).

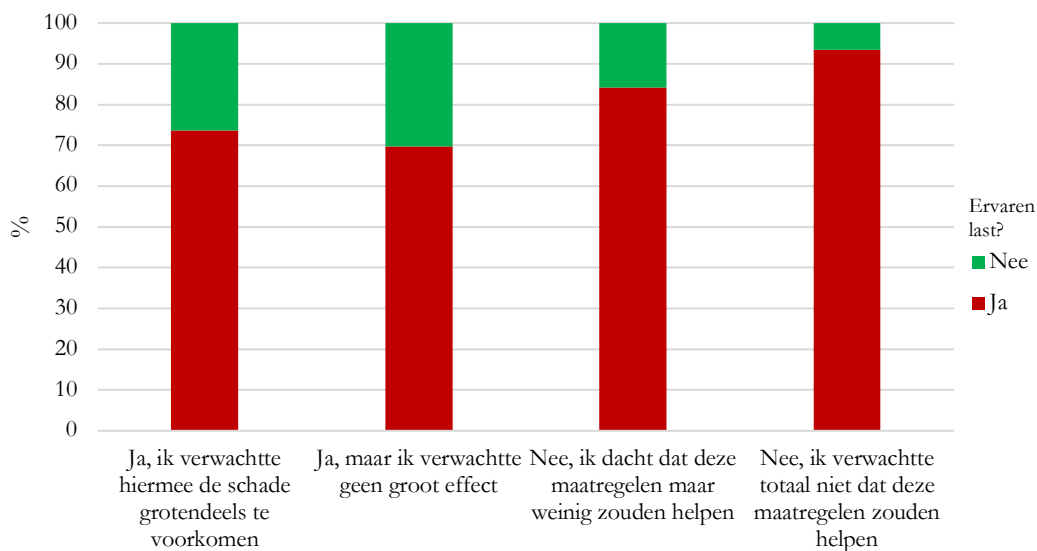
Figuur 3.6: Verwachtingen van de ondernemers m.b.t. de effectiviteit van preventieve maatregelen, uitgesplit per soortgroep.

126 respondenten (70%) gaven aan de preventieve maatregelen als last te ervaren. 25 respondenten (14%) gaven aan de preventieve maatregelen niet als last te ervaren. 29 respondenten (16%) hebben deze vraag niet beantwoord (figuur 3.7).

Figuur 3.7: Ervaren last door ondernemers van het nemen van preventieve maatregelen.

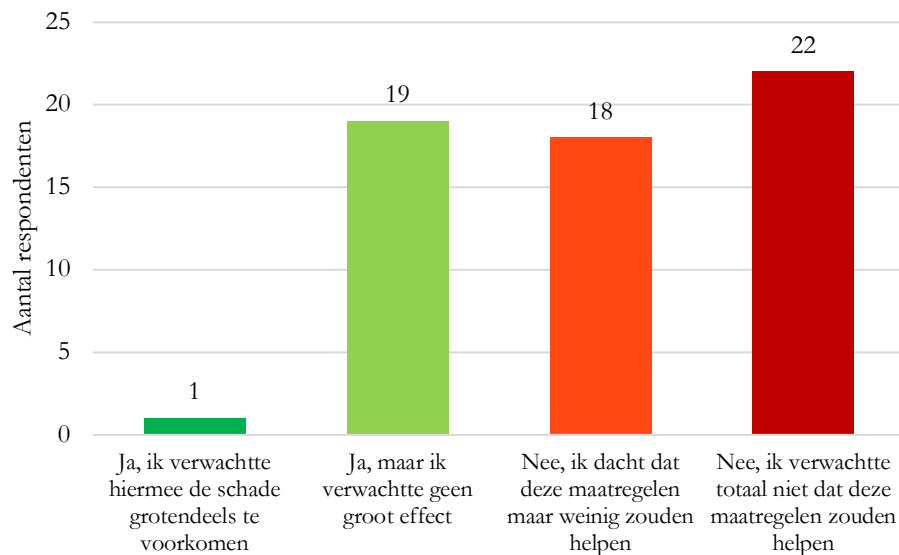
Tenslotte hebben we de vraag over de ervaren last gekoppeld aan de verwachte effectiviteit. Wat opvalt is dat ondernemers die weinig effect verwachtten van de preventieve maatregelen de preventieve maatregelen vaker als last ervaren. Ondernemers die een groter effect verwachtten van de preventieve maatregelen ervaren de maatregelen minder vaak als last (figuur 3.8).

Figuur 3.8: Ondernemers die minder effect van de preventieve maatregelen verwachten ervaren de preventieve maatregelen vaker als last.

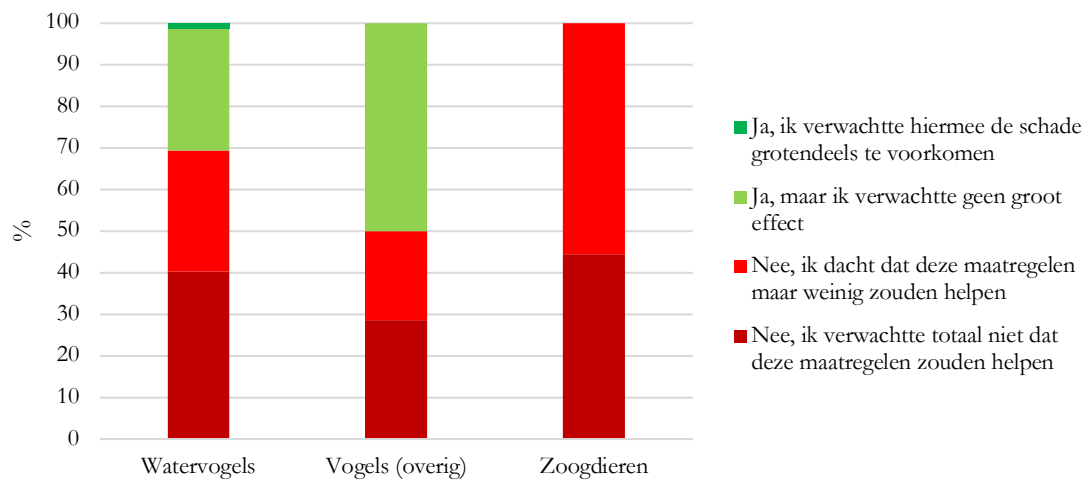
Jagers

Van de 69 jagers die de enquête hebben ingevuld gaven 5 (7%) aan niet te weten wanneer er preventieve maatregelen getroffen moeten worden. Daarnaast hebben we gevraagd of er preventieve maatregelen zijn genomen om de schade te voorkomen. 60 (87%) respondenten gaven aan preventieve maatregelen te hebben genomen om de schade te voorkomen. Net als bij de ondernemers is het opvallend dat dit in minimaal 77% van de ingevulde gevallen die niet strikt noodzakelijk was. 9 respondenten geven aan dat niet te hebben gedaan (13%). Ook hebben we gevraagd hoe men de effectiviteit van de maatregelen inschat. 60 respondenten hebben deze vraag ingevuld. 22 respondenten (37%) gaven aan geen enkel effect van de maatregelen te verwachten. 18 respondenten (30%) gaven aan dat ze maar weinig van de maatregelen hadden verwacht. 19 respondenten (32%) gaven aan dat ze een klein effect van de maatregelen hadden verwacht, terwijl 1 respondent (2%) had verwacht de schade grotendeels te kunnen voorkomen door het nemen van de maatregelen (figuur 3.9). Net als bij de ondernemers is er dus een groep die preventieve maatregelen neemt terwijl dit niet verplicht is en daar ook geen effect van verwacht. Dit suggereert dat de respondenten wellicht toch niet voldoende op de hoogte zijn van de regels omtrent preventieve maatregelen.

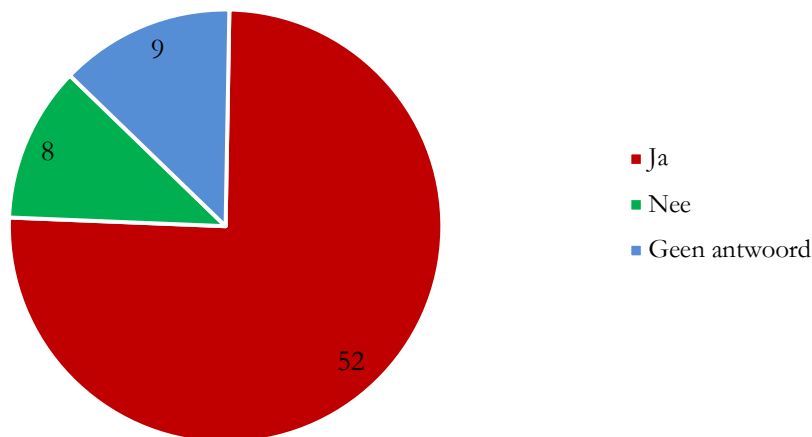
Figuur 3.9: Verwachtingen van de jagers m.b.t. de effectiviteit van preventieve maatregelen.

Vervolgens hebben we deze verwachting uitgesplit per diersoort. Hierbij hebben we de diersoorten onderverdeeld in 3 categorieën, namelijk watervogels (eenden, ganzen, koeten en zwanen), overige vogels (duiven, hoenderachtigen, kleine zangvogels en kraaiachtigen) en zoogdieren (bevers en beverratten, dassen, haasachtigen, hertachtigen, ratten en mollen, vossen en marterachtigen en wilde zwijnen). Een aantal jagers heeft meerdere schadesituaties ingevuld wat ook resulteerde in meerdere diersoorten per jager. In tegenstelling tot de ondernemers verwachten jagers bij zoogdieren ook weinig effect van de preventieve maatregelen (figuur 3.10). Voor overige vogels zijn de reacties verdeeld.

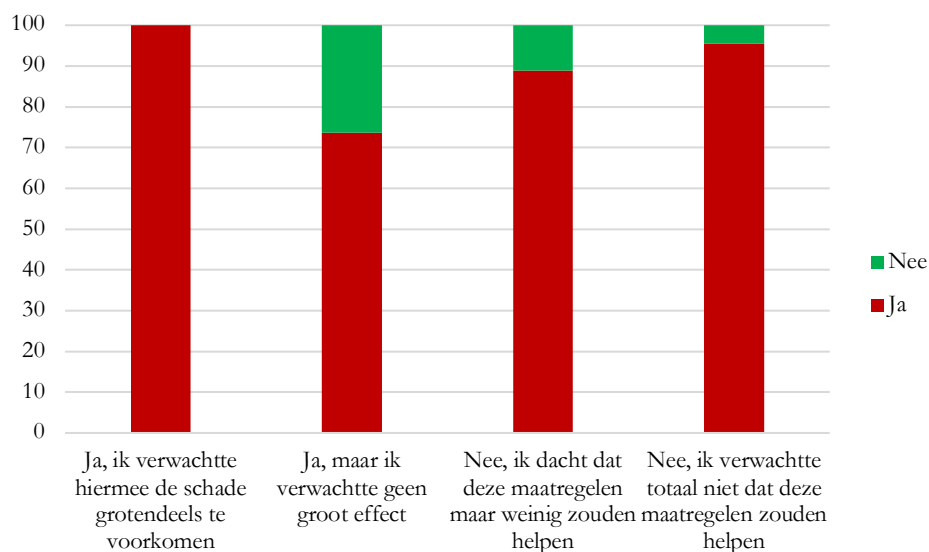
Figuur 3.10: Verwachtingen van de jagers m.b.t. de effectiviteit van preventieve maatregelen, uitgesplitst per diersoort.

52 respondenten (75%) gaven aan de preventieve maatregelen als last te ervaren. 8 respondenten (12%) gaven aan de preventieve maatregelen niet als last te ervaren. 9 respondenten (13%) hebben deze vraag niet beantwoord (figuur 3.11).

Figuur 3.11: Ervaren last door jagers van het nemen van preventieve maatregelen.

Tenslotte hebben we de vraag over de ervaren last gekoppeld aan de verwachte effectiviteit. Wat opvalt is dat jagers die weinig effect verwachten van de preventieve maatregelen de preventieve maatregelen vaker als last ervaren. Jagers die een groter effect verwachten van de preventieve maatregelen ervaren de maatregelen minder vaak als last (figuur 3.12).

Figuur 3.12: Jagers die de preventieve maatregelen als last ervaren verwachten minder effect van de preventieve maatregelen. De categorie “Ja, ik verwachtte hiermee de schade grotendeels te voorkomen” bestaat slechts uit 1 antwoord.

Deelconclusie

We kunnen concluderen dat een groot deel van de respondenten niet op de hoogte is van de regels omtrent het nemen van preventieve maatregelen. Een groot aantal respondenten neemt namelijk maatregelen, terwijl dat in de meeste gevallen niet strikt noodzakelijk is. Tegelijkertijd verwachten deze ondernemers en jagers weinig effect van de preventieve maatregelen en ervaren ze deze maatregelen wel als last. Daarbij gaat het uitvoeren van preventieve maatregelen, waarvan men een gering effect verwacht, samen met een ervaren last.

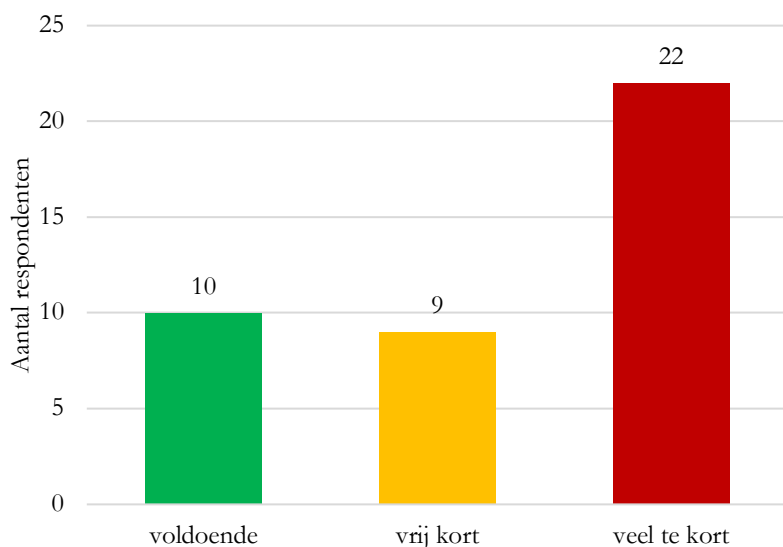
3.3 Bestrijden

Naast het nemen van preventieve maatregelen dienen na de constatering van schade de schadeveroorzakende soorten ook bestreden te worden tot het moment van oogsten om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming voor faunaschade. In deze gevallen wordt er een ontheffing of vrijstelling afgegeven door de betreffende provincie die de ondernemer adequaat (minimaal 2 maal per week) dient te gebruiken. Hierin worden de ondernemers in de uitvoering ondersteunt door jagers. In sommige gevallen gelden hiervoor nog aanvullende voorwaarden, bijvoorbeeld als het gaat om een klein jachtveld of wanneer de schadepercelen binnen een N2000-gebied gelegen zijn. Ook zijn er enkele voorwaarden die worden gesteld aan de tijdsperiode tussen het constateren van de schade en het aanvragen van de ontheffing/vrijstelling en het vastleggen van de bejaagacties.

Ondernemers

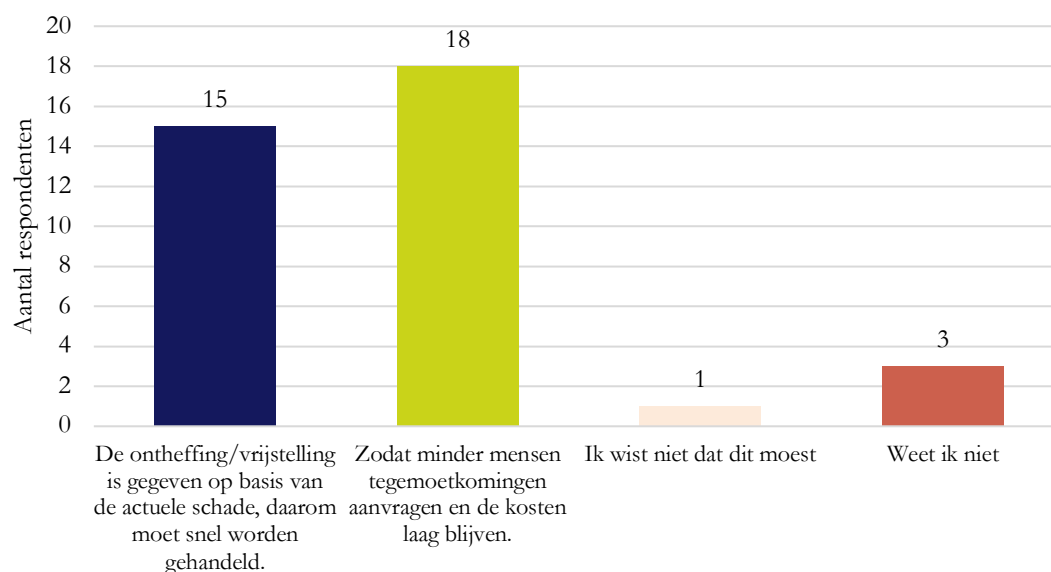
Wanneer er schade wordt geconstateerd dient vaak op de dag zelf of in sommige gevallen al daarvoor een ontheffing te zijn aangevraagd. De tijdsperiode tussen het constateren van de schade en het aanvragen van de ontheffing is dus in alle gevallen zeer kort. De reden hiervoor is dat er snel gehandeld moet worden, aangezien de schadeveroorzakende dieren op dat moment aanwezig zijn. We vroegen de ondernemers wat ze van deze tijdsperiode tussen constateren en aanvragen vinden en wat volgens hen de reden is voor deze tijdsperiode. 41 ondernemers hebben zich uitgelaten over de

tijdspanne tussen constateren en aanvragen. 22 (54%) van hen vinden deze tijdspanne veel te kort. 9 respondenten (22%) vindt de tijdspanne “vrij kort”. 10 respondenten vinden dat er voldoende tijd zit tussen constateren en aanvragen (figuur 3.13).

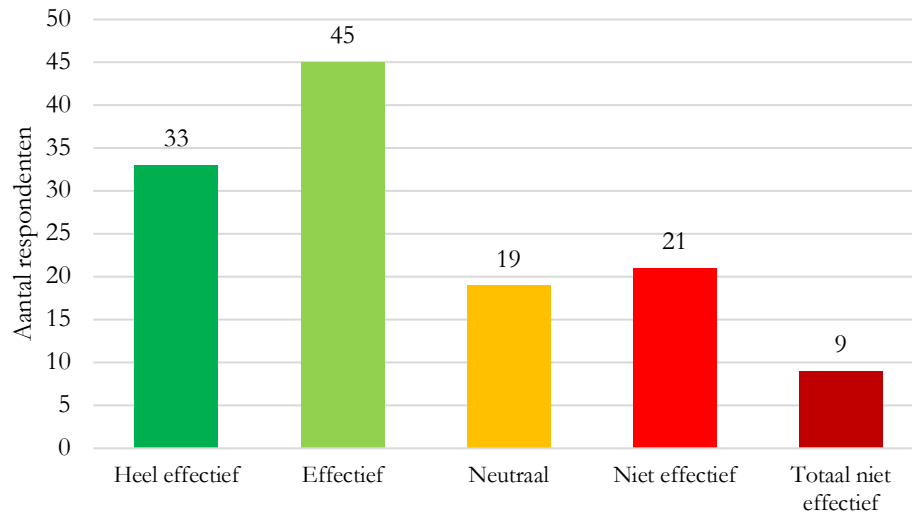
Figuur 3.13: Reactie van de ondernemers op de tijdspanne tussen het constateren van faunaschade en het aanvragen van een ontheffing.

Wanneer we vragen waarom de ontheffing op korte termijn dient te worden aangevraagd antwoorden 15 respondenten (41%) dat de ontheffing is gegeven op basis van de actuele schade en er daarom snel moet worden gehandeld. 18 respondenten (49%) geven aan dat ze denken dat hiermee wordt bewerkstelligd dat minder mensen een aanvraag voor tegemoetkoming doen en daarmee de kosten laag blijven. 1 respondent geeft aan niet te weten dat een ontheffing/vrijstelling op korte termijn moet worden aangevraagd en 3 respondenten geven aan niet te weten wat de reden is voor de korte termijn tussen constatering en aanvraag (figuur 3.14).

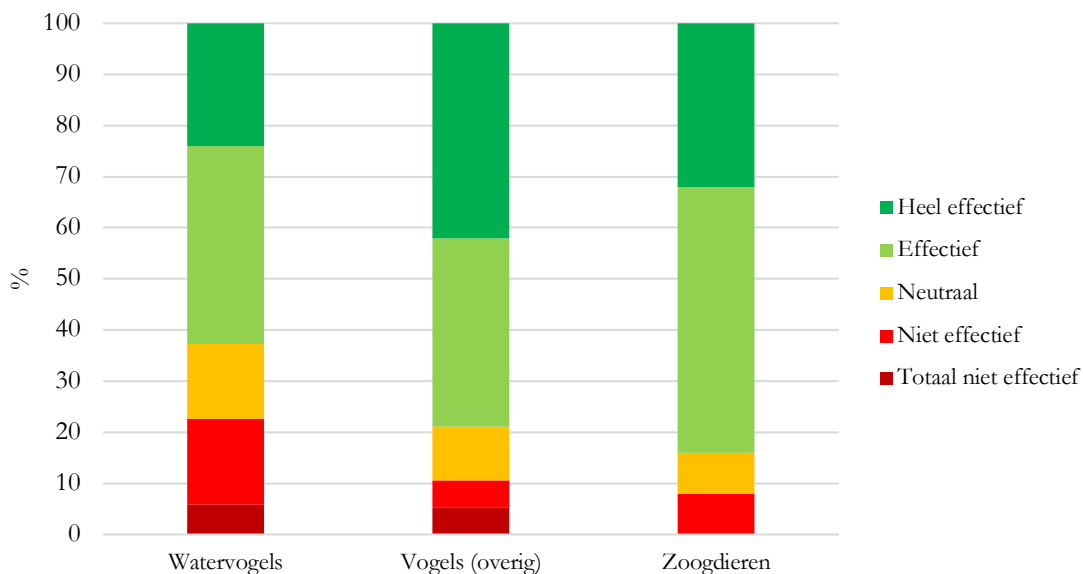
Figuur 3.14: Reactie op de vraag waarom men denkt dat de tijdspanne tussen het constateren van faunaschade en het aanvragen van een ontheffing/vrijstelling zo kort is.

Daarnaast hebben we de ondernemers gevraagd hoe zij de effectiviteit van de bejaagacties inschatten. 33 en 45 respondenten (in totaal 78 respondenten en 61%) geven aan dat de bejaagacties effectief tot heel effectief zijn. 19 respondenten (15%) zijn neutraal op dit punt. 30 respondenten (24%) geven aan dat de bejaagacties niet effectief tot totaal niet effectief zijn (figuur 3.15).

Figuur 3.15: Inschatting van de effectiviteit van bejaagacties door ondernemers.

Wanneer we de verwachte effectiviteit van bejaagacties uitsplitsen naar groepen dieren zien we dat het beeld voor de verschillende groepen behoorlijk overeenkomt. Wel schatten de ondernemers de effectiviteit van bejagen bij overige vogels en zoogdieren over het algemeen hoger in dan bij watervogels (figuur 3.16).

Figuur 3.16: Inschatting van de effectiviteit van bejaagacties door ondernemers, uitgesplitst per soort groep.

Wanneer we de ondernemers vragen naar de aanvullende voorwaarden voor bijvoorbeeld de kleine jachtvelden valt ons op dat men niet goed op de hoogte is over wat er wordt verstaan onder een klein jachtveld. De antwoorden lopen hier nogal uiteen. Ook wanneer we vragen naar de

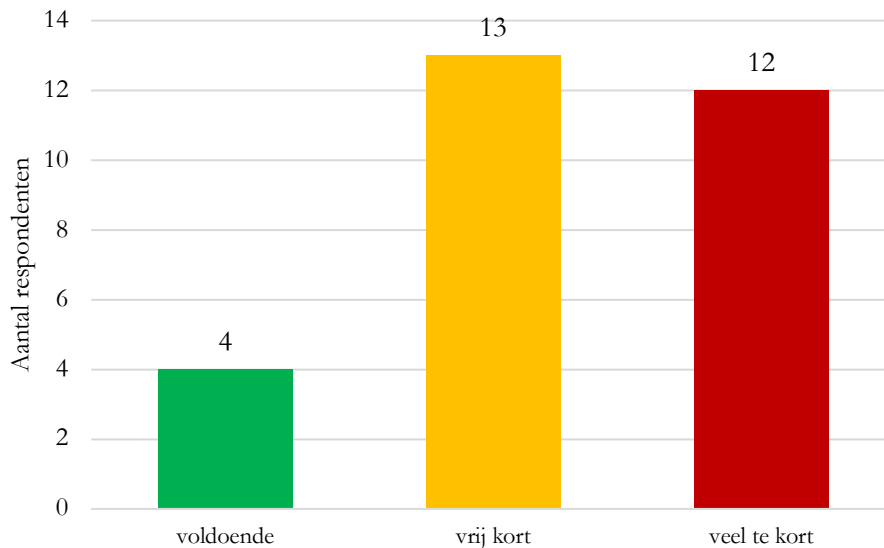
voorwaarden die in deze jachtvelden gelden krijgen we uiteenlopende antwoorden. Reden hiervoor is waarschijnlijk ook het feit dat dit voor de meeste respondenten niet van toepassing is. Hetzelfde geldt voor de voorwaarden in N2000-gebieden. Op basis van de gegeven antwoorden kunnen we ook hier concluderen dat dit slechts voor een enkeling van toepassing is.

Een aanvullende voorwaarde voor het adequaat gebruiken van de ontheffing/vrijstelling is dat men minimaal op 2 verschillende dagen in de week gebruik moet maken van de ontheffing/vrijstelling. 32 respondenten (ruim 75%) gaven aan dat dit uitvoerbaar was. 9 respondenten gaven aan dat dit niet is gelukt. De voornaamste reden hiervoor is tijdgebrek. Daarnaast zijn er een aantal respondenten die aangaven dat de ontheffing niet is verleend.

Tenslotte hebben we de ondernemers gevraagd of ze over het algemeen goed in staat zijn om direct actie te ondernemen zodra er schade optreedt. 41 respondenten hebben deze vraag beantwoord. Ongeveer de helft (21 respondenten) geeft aan direct op te kunnen treden indien er zich schade voordoet. De andere helft (20 respondenten) geeft aan dit niet te kunnen. De meest voorkomende oorzaken hiervoor waren: “Vanwege de trage afhandeling van het ontheffingsverzoek”, “Onmogelijk qua tijdsbesteding/geen tijd voor”, “De ontheffing werd niet verstrekt”.

Jagers

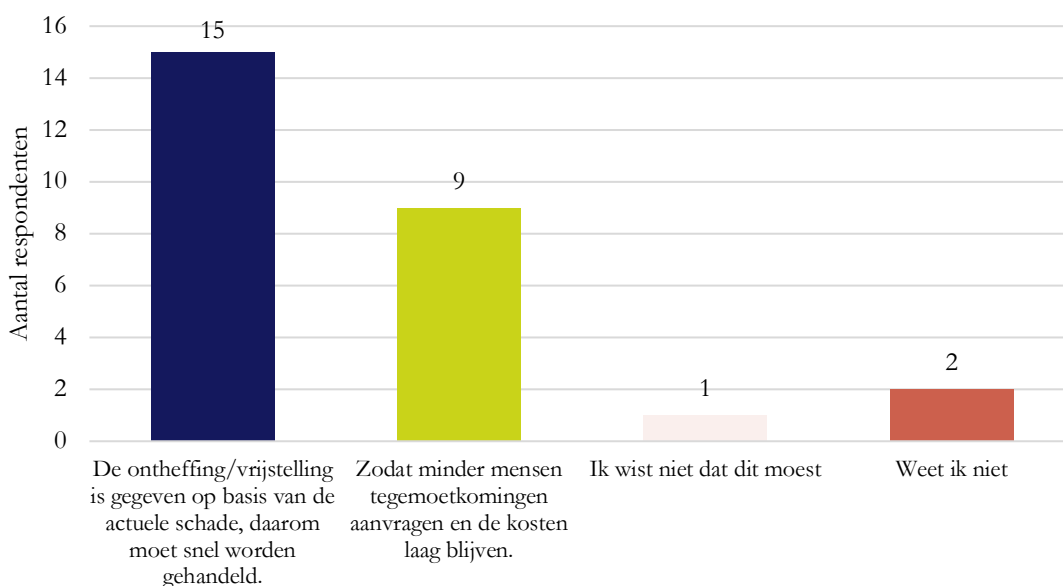
Ook de jagers hebben we gevraagd naar de tijdsperiode tussen het constateren van schade en het aanvragen van een ontheffing. In totaal hebben 29 jagers deze vraag beantwoord. 12 van hen (41%) geven aan dat de tijdsperiode tussen het constateren van de schade en het aanvragen van de ontheffing/vrijstelling veel te kort is. 13 jagers (45%) geven aan dat de tijdsperiode “vrij kort” is. 4 van hen (14%) geven aan dat er voldoende tijd is om de ontheffing aan te vragen (figuur 3.17).

Figuur 3.17: Reactie van de jagers op de tijdsperiode tussen het constateren van faunaschade en het aanvragen van een ontheffing/vrijstelling.

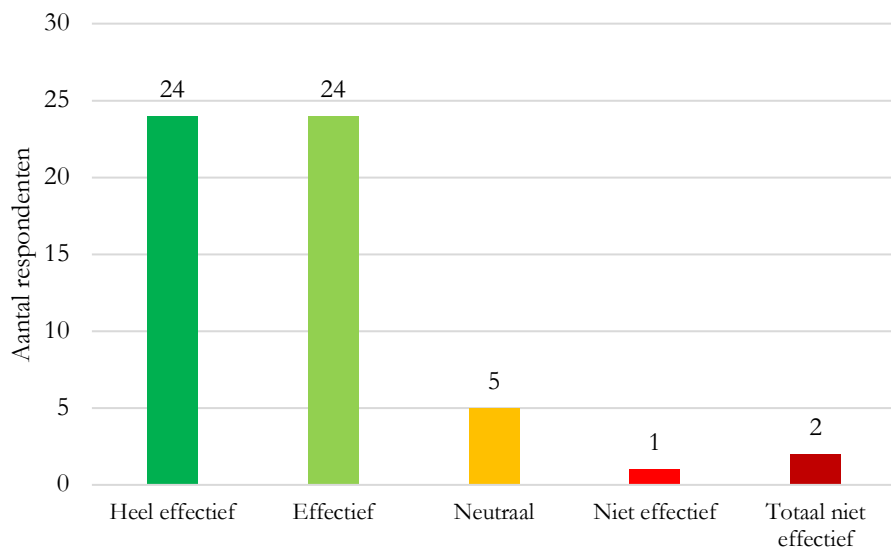
Wanneer we vragen waarom de ontheffing/vrijstelling op korte termijn dient te worden aangevraagd antwoorden 15 respondenten (56%) dat de ontheffing/vrijstelling is gegeven op basis van de actuele schade en er daarom snel moet worden gehandeld. 9 respondenten (33%) geven aan dat ze denken dat hiermee wordt bewerkstelligd dat minder mensen een aanvraag voor tegemoetkoming doen en daarmee de kosten laag blijven. 1 respondent geeft aan niet te weten dat

een ontheffing/vrijstelling op korte termijn moet worden aangevraagd en 2 respondenten geven aan niet te weten wat de reden is voor de korte termijn tussen constatering en aanvraag (figuur 3.18).

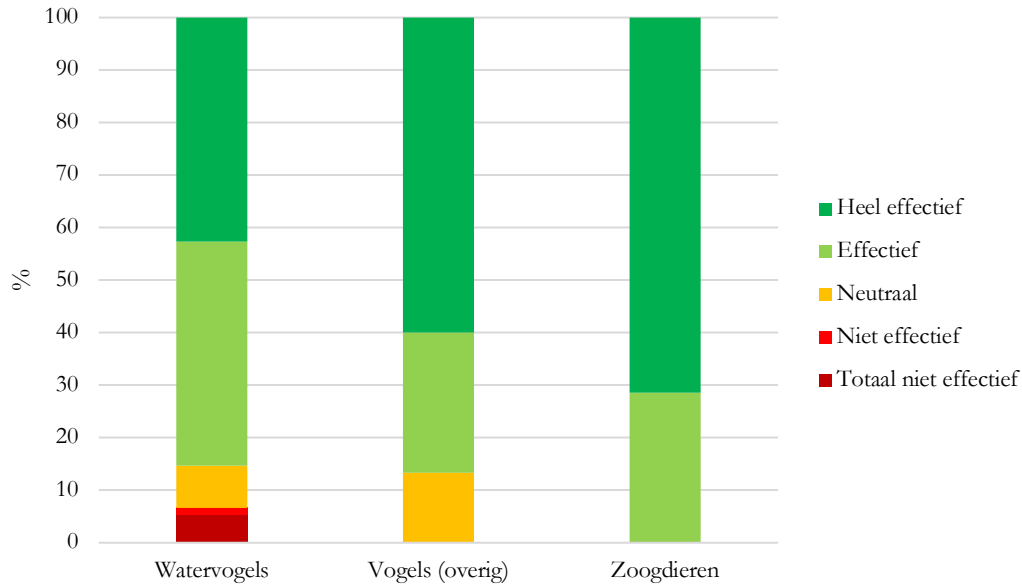
Figuur 3.18: Reactie op de vraag waarom men denkt dat de tijdspanne tussen het constateren van faunaschade en het aanvragen van een ontheffing/vrijstelling zo kort is.

Daarnaast hebben we de jagers gevraagd hoe zij de effectiviteit van de bejaagacties inschatten. 24 en 24 respondenten (in totaal 48 respondenten en 86%) geven aan dat de bejaagacties effectief tot heel effectief zijn. 5 respondenten (9%) zijn neutraal op dit punt. 3 respondenten (5%) geven aan de dat de bejaagacties niet effectief tot totaal niet effectief zijn (figuur 3.19).

Figuur 3.19: Inschatting van de effectiviteit van bejaagacties door jagers.

Wanneer we de verwachte effectiviteit van bejaagacties uitsplitsen naar diersoort dan zien we dat het beeld voor de verschillende groepen behoorlijk overeenkomt. Wel schatten de jagers de effectiviteit van bejagen bij overige vogels en zoogdieren over het algemeen hoger in dan bij watervogels (figuur 3.20).

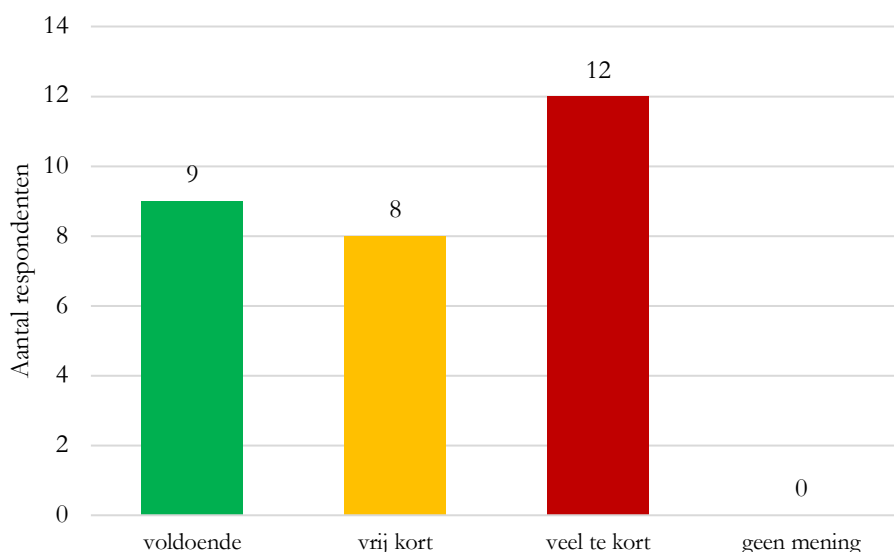

Figuur 3.20: Inschatting van de effectiviteit van bejaagacties door jagers uitgesplitst per diersoort.

Wanneer we de jagers vragen naar de aanvullende voorwaarden voor bijvoorbeeld de kleine jachtvelden valt ons op dat niet iedereen op de hoogte is over wat er wordt verstaan onder een klein jachtveld. De antwoorden lopen hier nogal uiteen, maar minder dan bij de ondernemers. Wanneer we vragen naar de voorwaarden die in deze jachtvelden gelden krijgen we tevens minder uiteenlopende antwoorden dan bij de ondernemers. Met betrekking tot de voorwaarden in N2000-gebieden geldt hetzelfde als bij de ondernemers. Op basis van de gegeven antwoorden kunnen we opmaken dat slechts een enkeling hiermee te maken heeft.

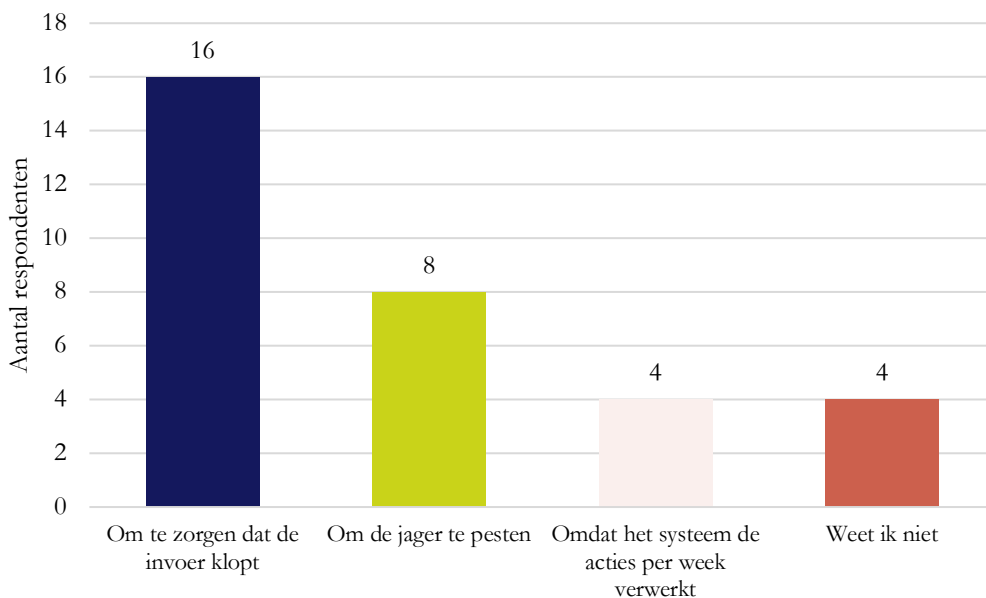
Een aanvullende voorwaarde voor het adequaat gebruiken van de ontheffing/vrijstelling is dat men minimaal op 2 verschillende dagen in de week gebruik maakt van de ontheffing/vrijstelling. 26 respondenten (90%) gaven aan dat dit uitvoerbaar was. 3 respondenten gaven aan dat dit niet is gelukt. Reden hiervoor was tijdsgebrek en het niet op tijd binnen krijgen van de ontheffing. Een ander gaf aan gefrustreerd te zijn door de hoeveelheid aan formulieren.

Wanneer bejaagacties zijn uitgevoerd dienen deze op zeer korte termijn te worden vastgelegd door de ondernemer of jager in het daarvoor bestemde systeem. 12 van de jagers (41%) vindt de tijdsperiode tussen uitvoering en vastlegging veel te kort. 8 respondenten (28%) geven aan de tijdsperiode vrij kort te vinden. 9 respondenten (31%) geven aan voldoende tijd te hebben om de bejaagacties vast te leggen (figuur 3.21).

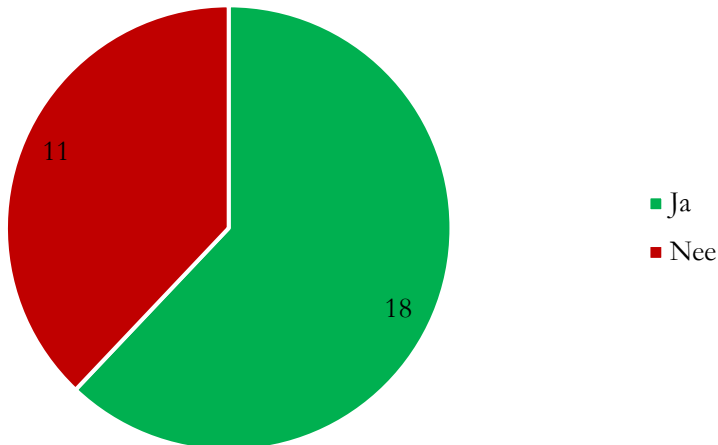
Figuur 3.21: Reactie van de jagers op de tijdsperiode tussen het uitvoeren van de bejaagacties en het vastleggen van deze acties in het systeem.

Wanneer we vragen waarom de jagers denken dat de tijdsperiode tussen uitvoering van de bejaagacties en registratie hiervan zo kort is antwoorden 16 respondenten (50%) met: “Om te zorgen dat de invoer klopt”. 8 respondenten (25%) denkt dat dit is om de jager te pesten. 4 respondenten (12,5%) denkt dat is vanwege de inrichting van het systeem. 4 respondenten (12,5%) geven aan het niet te weten (figuur 3.22).

Figuur 3.22: Reactie van de jagers op de vraag waarom de tijdsperiode tussen het uitvoeren van de bejaagactie en het registreren van deze actie zo kort is.

Tenslotte hebben we de jagers gevraagd of ze over het algemeen goed in staat zijn om direct actie te ondernemen zodra er schade optreedt. 29 jagers hebben deze vraag beantwoord. 18 jagers (62%) gaven aan direct op te kunnen treden indien zich schade voordoet. De overige 11 jagers (38%) gaven aan dit niet te kunnen (figuur 3.23). De meest genoemde reden hiervoor was: “Het aanvragen van de ontheffing duurt te lang”.

Figuur 3.23: Reactie van de jagers op de vraag of ze in staat waren om direct actie te ondernemen zodra er schade optreedt.

3.3.1

Deelconclusie

We kunnen concluderen dat zowel de ondernemers als de jagers de effectiviteit van de bejaagacties relatief hoog inschatten en daarmee lijken beiden groepen meer achter deze maatregelen te staan, dan achter de preventieve maatregelen. Wel blijkt uit de antwoorden dat er een paar voorwaarden zijn die als lastig worden ervaren door zowel de ondernemers als de jagers. Het gaat dan met name om de korte tijdspanne tussen het constateren van de schade en het aanvragen van de ontheffing en de relatief korte periode tussen het uitvoeren van de bejaagacties en het registreren van deze acties. Een deel van de respondenten heeft daarbij ook het gevoel dat men door deze regelgeving actief ontmoedigd wordt om een tegemoetkoming aan te vragen. Desondanks geeft toch meer dan de helft van de respondenten aan adequaat te kunnen optreden, zodra de schade zich voordoet. In de gevallen dat dit niet zo is, worden tijdsgebrek en een trage afhandeling van ontheffingsaanvragen als oorzaak genoemd.

3.4

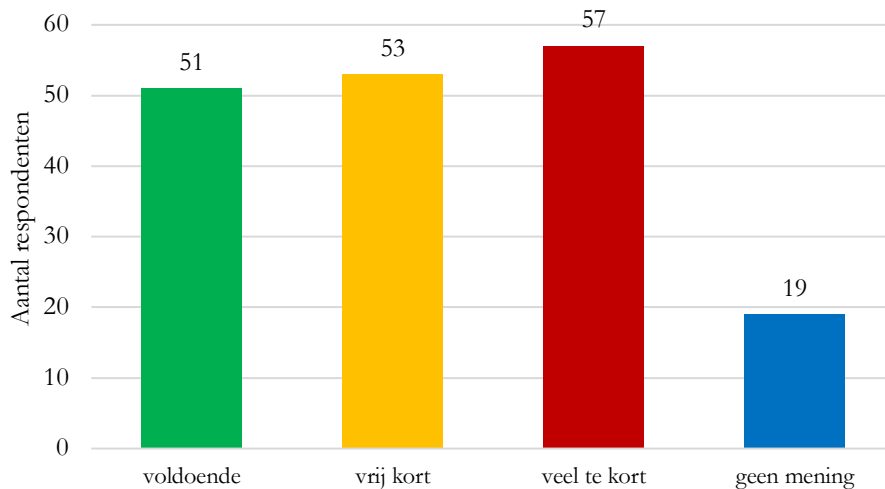
Betalen

In deze paragraaf beschrijven we eerst hoe ondernemers aankijken tegen de administratieve lasten rondom de uiteindelijke tegemoetkomingsaanvraag, taxatie en uitkering. Daarna gaan we in op wat jagers hiervan vinden.

Taxaties

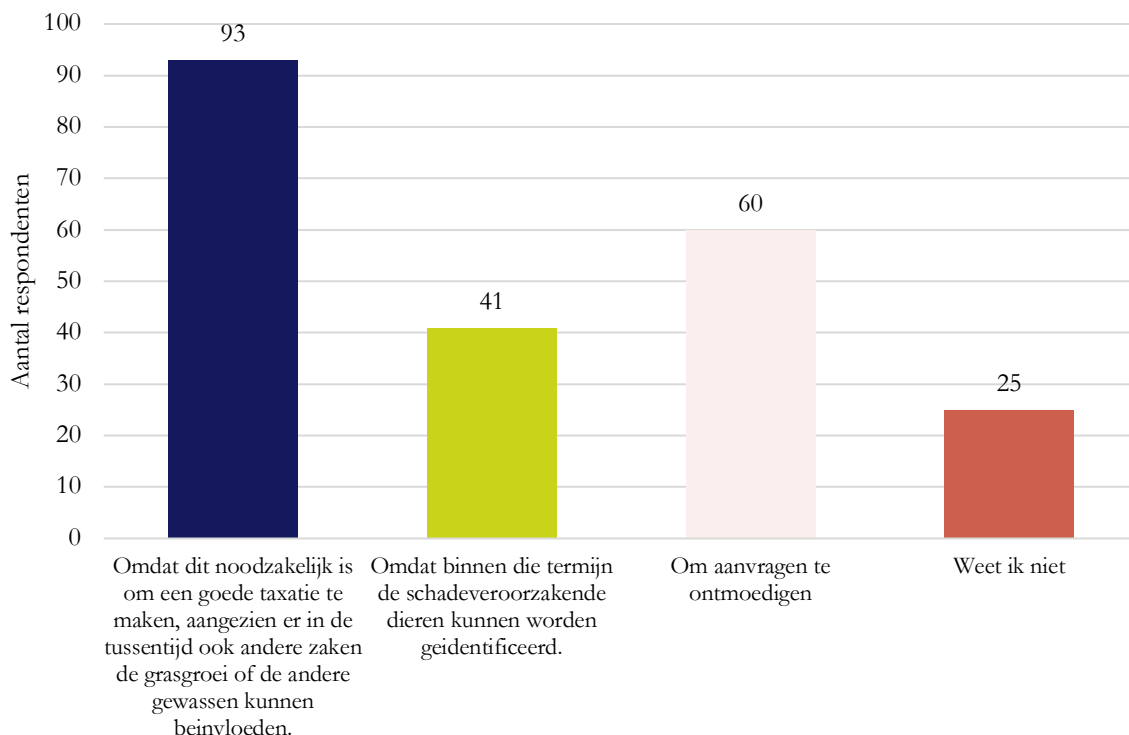
Een tegemoetkomingsaanvraag dient kort na het constateren van de schade te worden ingediend. De reden hiervoor is dat het verband tussen oorzaak (inclusief schadeveroorzakende diersoort(en)) en schade juist moet kunnen worden vastgesteld. Daarnaast bestaat bij een (te) late melding de kans

dat andere factoren de gewasgroei hebben beïnvloed. De termijn is gesteld op maximaal 7 werkdagen. We hebben de ondernemers gevraagd hoe ze deze termijn ervaren. Van de 180 ondernemers die deze vraag hebben ingevuld geven 57 ondernemers (32%) aan de periode veel te kort te vinden. 53 ondernemers (29%) geeft aan de termijn vrij kort te vinden en 51 ondernemers (28%) geven aan dat ze de termijn voldoende lang vinden. 19 ondernemers (11%) hebben hierover geen mening (figuur 3.24). Wanneer we vragen of men deze termijn als hinder ervaart, dan geven 110 (61%) ondernemers aan de korte termijn als hinder te ervaren. 70 ondernemers (39%) geven aan dit niet als hinder te ervaren.

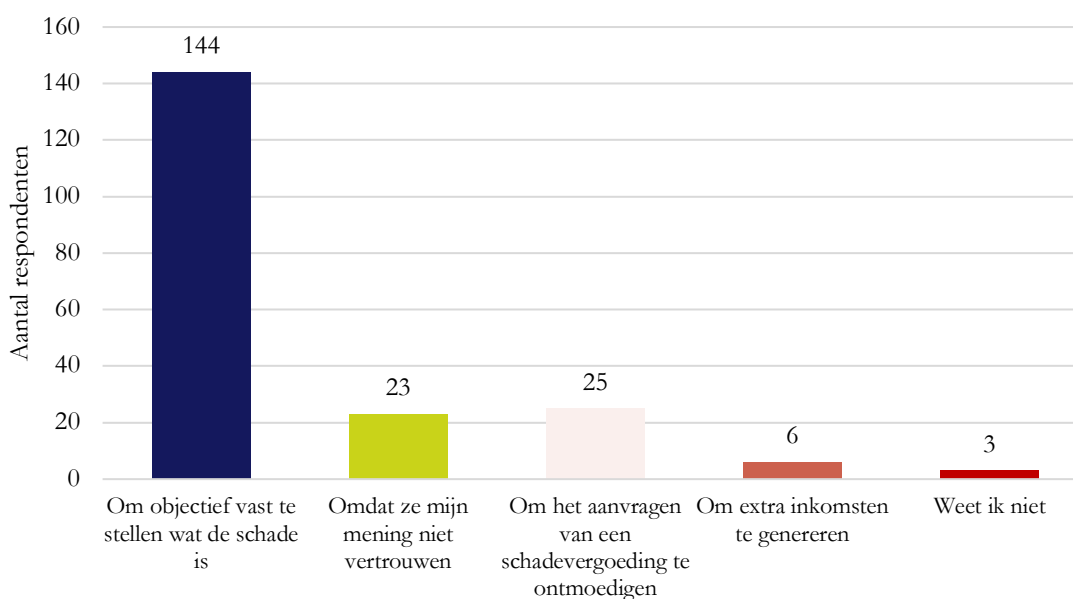
Figuur 3.24: Reactie van de ondernemers op de vraag hoe ze de termijn tussen het constateren van schade en het aanvragen van een taxatie ervaren.

Daarnaast hebben we ook gevraagd naar de redenen achter deze korte termijn tussen het constateren en taxeren van de schade. Deze vraag is door 180 ondernemers ingevuld, waarbij men meerdere antwoorden kon aanvinken. 93 ondernemers (52%) gaven aan dat ze denken dat de korte termijn voortkomt uit het feit dat het gewas in de tussentijd kan worden beïnvloed en het daarom voor een goede taxatie belangrijk is om dit op korte termijn te doen. 60 ondernemers (33%) geven aan te denken dat hiermee het aanvragen van een tegemoetkoming wordt ontmoedigd. 41 ondernemers (23%) geven aan dat de korte termijn nodig is om de schadeveroorzakende dieren te identificeren. 25 ondernemers (14%) geven aan het niet te weten (figuur 3.25).

Figuur 3.25: Reactie van de ondernemers op de vraag waarom de termijn tussen het constateren van schade en het aanvragen van een taxatie zo kort is.

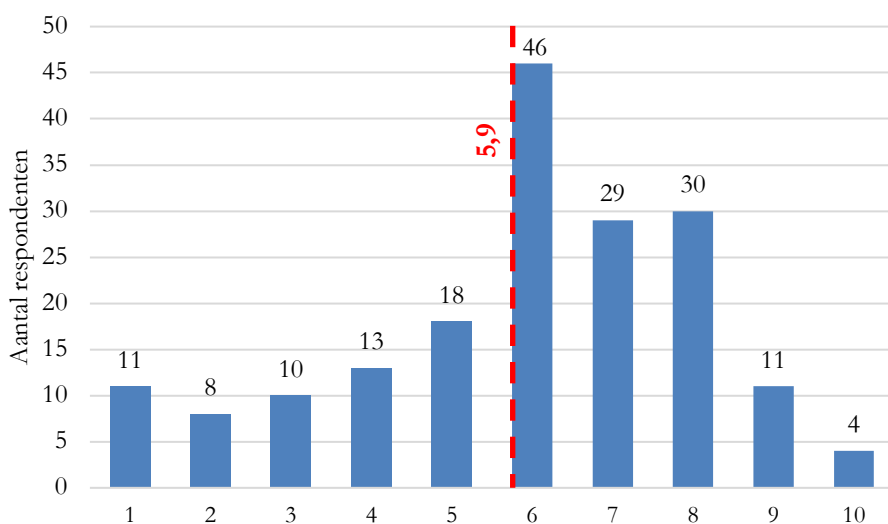
Ook hebben we gevraagd waarom er überhaupt taxaties worden uitgevoerd. Deze vraag is door 180 ondernemers ingevuld, waarbij er meerdere antwoorden mogelijk waren. Het overgrote deel van de ondernemers (144 ondernemers, 80%) geeft aan dat gebeurt om de schade op een objectieve manier vast te stellen. 23 ondernemers (13%) geven aan dat gebeurt, omdat men de mening van de ondernemers niet vertrouwd. 25 ondernemers (14%) denken dat men hiermee het aanvragen van een tegemoetkoming ontmoedigd (figuur 3.26).

Figuur 3.26: Reactie van de ondernemers op de vraag waarom er een taxatie door een erkende taxateur wordt uitgevoerd.

Ook hebben we gevraagd hoe lang de ondernemers na het aanvragen van de taxatie op de taxatie moesten wachten. Deze vraag is door 71 ondernemers ingevuld. 29 (41%) van hen gaven aan dat de taxatie snel genoeg plaatvond. 42 (59%) ondernemers gaven aan dat de taxatie sneller had gemogen.

Tenslotte hebben we de ondernemers gevraagd het gehele proces van taxatie te beoordelen met een rapportcijfer tussen 1 en 10. 180 ondernemers hebben deze vraag ingevuld. Het gemiddelde cijfer is met een 5,9 net voldoende. Hierbij moet worden vermeld dat het getal 6,0 vooraf is ingevuld. Wanneer de ondernemer niets heeft veranderd of de vraag heeft overgeslagen, dan is dit getal blijven staan. Opvallend is dat er een behoorlijke spreiding is in gegeven cijfers. Er zijn ondernemers die het proces beoordelen met een 1 en ondernemers die het proces beoordelen met een 10 (figuur 3.27). Dit suggereert dat de meeste respondenten bewust met de vragen aan de slag zijn geweest.

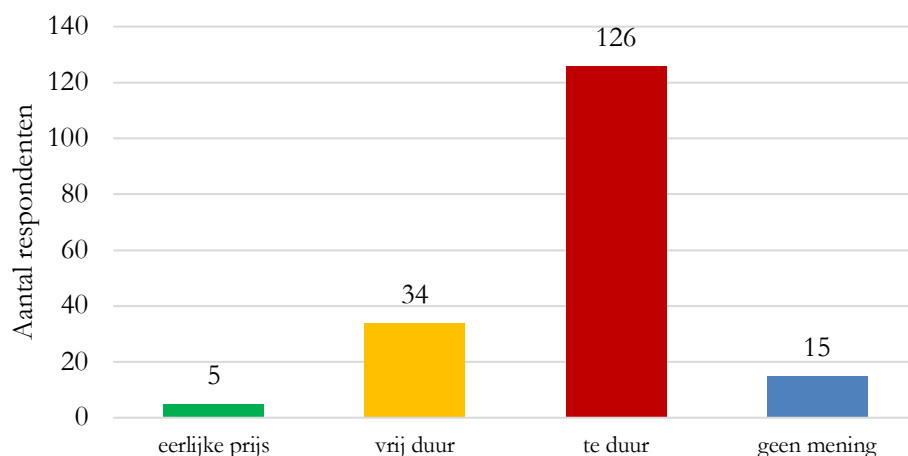

Figuur 3.27: Beoordeling door ondernemers van het taxatieproces in zijn geheel (cijfers tussen 1 en 10).

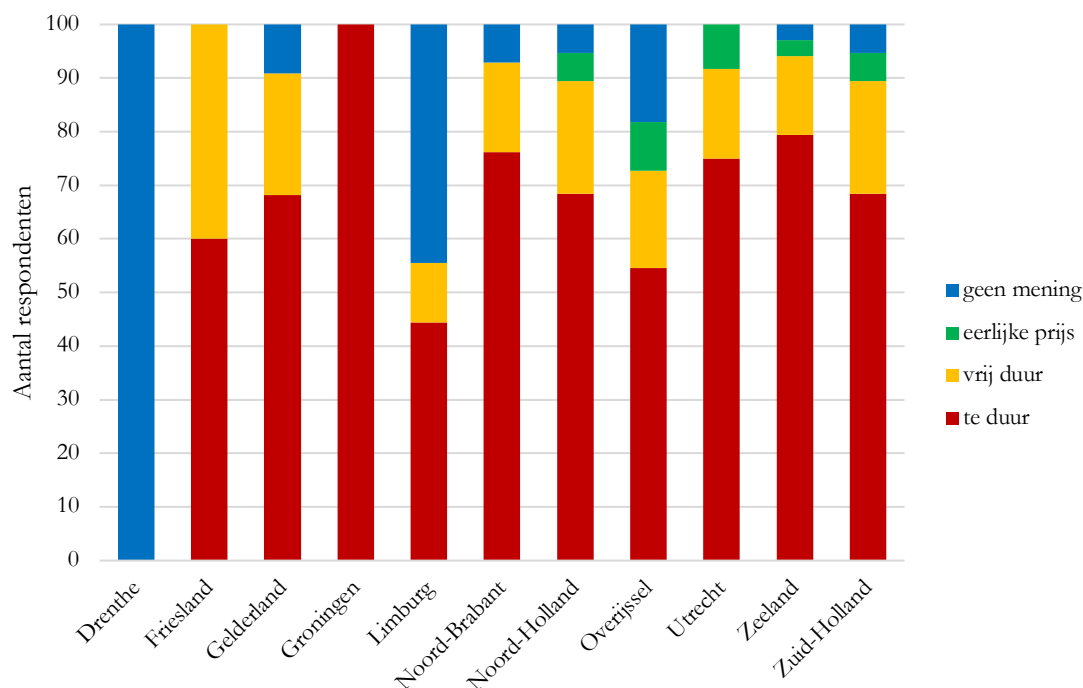
Behandelbedrag

Om via MijnFaunazaken een aanvraag bij BIJ12 in te dienen, betaalt een aanvrager in een aantal gevallen een behandelbedrag van €300,-. Pas als de betaling is geslaagd wordt de digitale aanvraag naar BIJ12 verstuurd. Bij een afwijzing van de aanvraag worden de € 300 leges in beginsel niet terugbetaald. Er zijn echter uitzonderingen en speciale bepalingen bijvoorbeeld voor schade in ganzenfoerageergebieden of schade door wolven. Momenteel hanteert alleen de provincie Limburg geen leges bij een tegemoetkomingsaanvraag. (Daarnaast zijn er vaak uitzonderingen m.b.t. schade in ganzenrustgebieden in de winterperiode.) Verder hanteren zes provincies, indien de aanvraag om een tegemoetkoming wordt gehonoreerd, een zogenaamde statiegeldregeling waarin de leges wordt teruggestort. In Gelderland geldt dit ook, maar moet de schade wel hoger zijn dan €250,-, ook bij soorten waar alle schade wordt vergoed. De overige vier provincies hanteren reguliere leges, waarbij de €300 niet wordt terugbetaald. We vroegen de ondernemers naar hun mening over dit behandelbedrag. Allereerst vroegen we naar de hoogte van het behandelbedrag. Deze vraag is door alle ondernemers ingevuld. 126 ondernemers (70%) geeft aan het behandelbedrag te hoog te vinden. 34 ondernemers (19%) vind het behandelbedrag vrij duur en 5 ondernemers (3%) vinden het behandelbedrag een eerlijke prijs. 15 ondernemers (8%) hebben geen mening over de hoogte van het behandelbedrag (figuur 3.28). We hebben ook een uitsplitsing gemaakt per provincie. Het beeld is in de verschillende provincies vergelijkbaar, waarbij het opvallend is dat de provincies Noord-Holland, Noord-Brabant, Groningen en Friesland, de provincies waarbij leges niet worden terugbetaald, niet substantieel verschillen van de overige provincies waarin een statiegeldregeling

geldt of waarin geen leges gelden (figuur 3.29). Wel of geen statiegeldregeling schijnt dus niet van invloed te zijn op de perceptie van de hoogte van het bedrag.

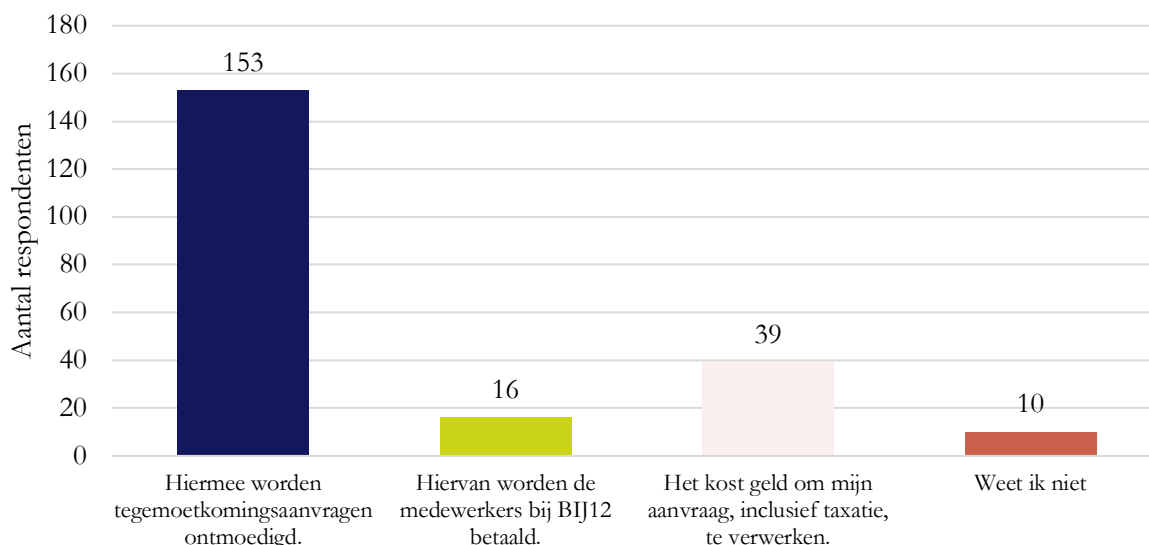

Figuur 3.28: Beoordeling van de hoogte van de leges door ondernemers.

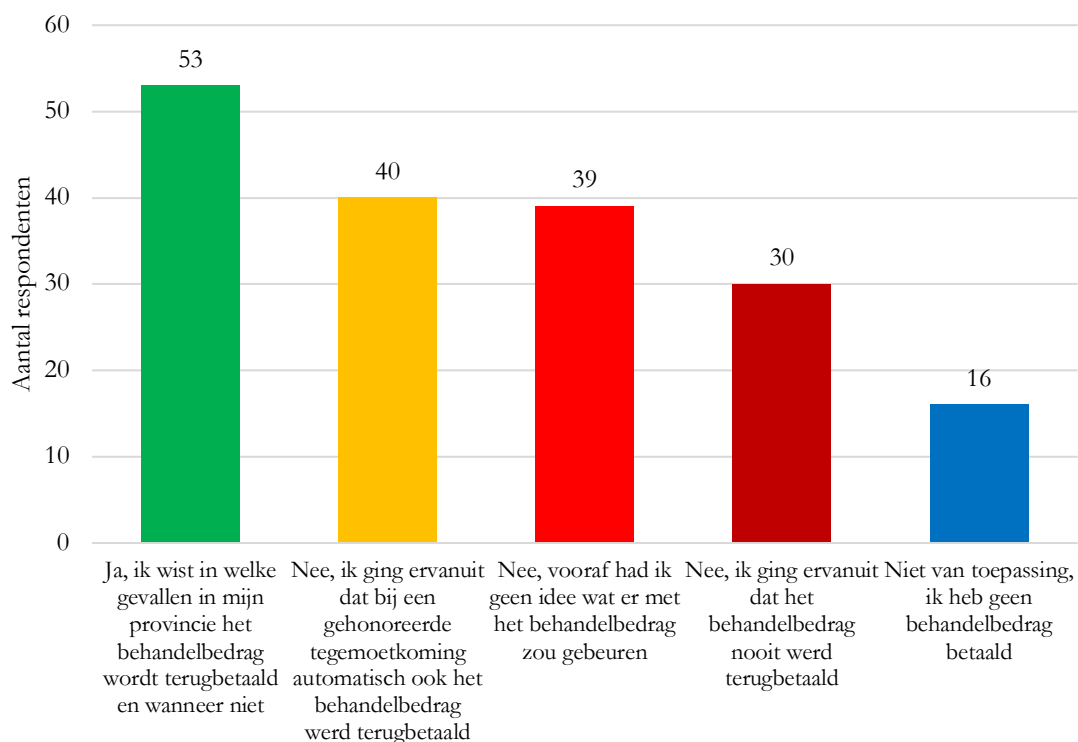
Figuur 3.29: Beoordeling van de hoogte van de leges door ondernemers, uitgesplitst per provincie. Bij de provincies Drenthe en Groningen gaat het slechts om 1 respondent. Bij de overige provincies varieert het aantal respondenten tussen de 9 en 42.

Daarnaast vroegen we de ondernemers naar de redenen achter het bestaan van het behandelbedrag. Deze vraag is door 180 ondernemers ingevuld, waarbij meerder antwoorden konden worden aangevinkt. In totaal zijn er 218 antwoorden gegeven. 153 ondernemers (85%) gaven aan dat ze denken dat het behandelbedrag in het leven is geroepen om het aanvragen van een tegemoetkoming te ontmoedigen. 16 ondernemers (9%) geven aan dat ze denken dat hiervan de BIJ12 medewerkers worden betaald. 39 ondernemers (22%) denken dat hiermee de kosten voor de aanvraag, inclusief taxatie worden gedekt. 10 ondernemers (6%) geven aan niet te weten waar het behandelbedrag voor dient (figuur 3.30).

Figuur 3.30: Antwoorden van ondernemers op de vraag wat de reden is achter het behandelbedrag.

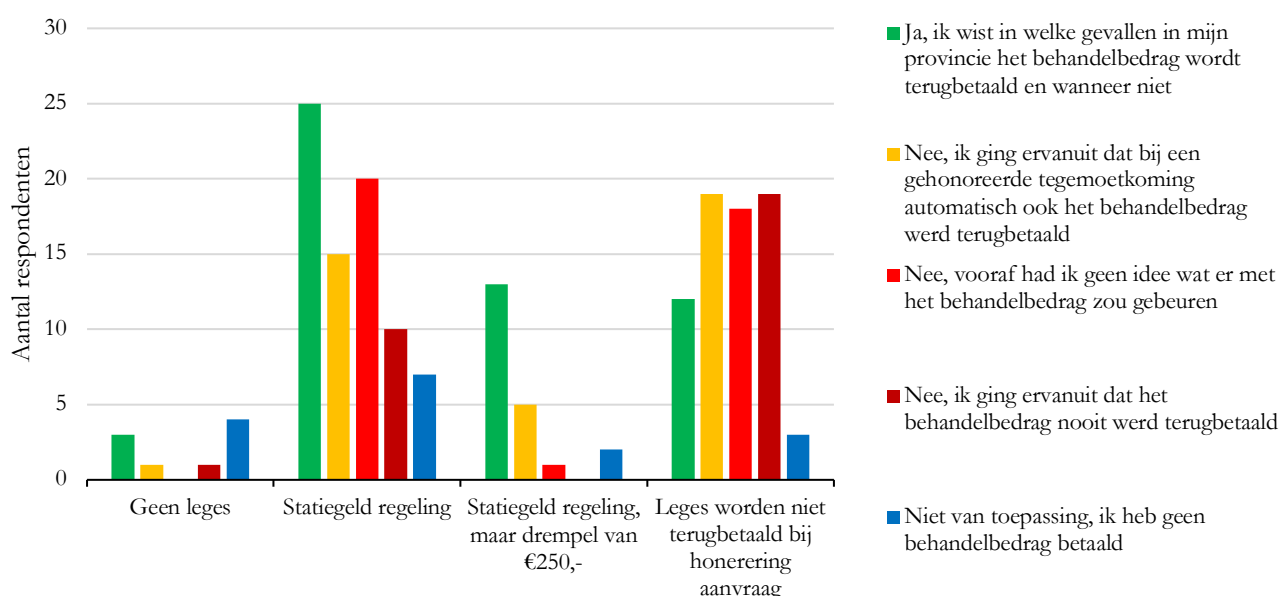
We hebben de ondernemers gevraagd of ze op de hoogte waren van wat er met het behandelbedrag gebeurt na het indienen van de aanvraag. Deze vraag is door 178 ondernemers beantwoord. 53 (30%) van hen geven aan op de hoogte te zijn van wanneer het behandelbedrag wordt terugbetaald en wanneer niet. 40 ondernemers (22%) gaven aan dat ze ervan uit gingen dat het behandelbedrag automatisch wordt teruggestort wanneer een aanvraag wordt goedgekeurd. 39 ondernemers (22%) gaven aan dat ze geen idee hadden of ze het behandelbedrag wel of niet terug zouden krijgen. 30 ondernemers (17%) gingen ervan uit dat ze het behandelbedrag nooit terug zouden krijgen.

Figuur 3.31: Antwoorden van ondernemers op de vraag of het voor hen duidelijk was of ze het behandelbedrag zouden terugkrijgen.

Tenslotte gaven 16 ondernemers (9%) aan dat deze vraag niet op hen van toepassing is (figuur 3.31). Deze ondernemers hebben namelijk geen behandelbedrag betaald.

Vervolgens hebben we bovenstaande vraag uitgesplitst naar type regeling. Zo zijn er provincies die geen leges/behandelbedrag vragen (Limburg), provincies die een statiegeldregeling kennen (Drenthe, Overijssel, Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Zeeland), provincies die een statiegeldregeling kennen met drempelbedrag (Gelderland) en provincies waarin het behandelbedrag bij honorering niet wordt teruggestort (Groningen, Friesland, Noord-Holland en Noord-Brabant). Uit de gegeven antwoorden blijkt dat een redelijk deel van de respondenten op de hoogte is van de gang van zaken rondom het behandelbedrag. Zo gaf een groot deel van de respondenten afkomstig uit de provincies waar leges niet worden terugbetaald aan dat men er niet vanuit ging dat het behandelbedrag werd terugbetaald (figuur 3.32).

Figuur 3.32: Antwoorden van ondernemers op de vraag of het voor hen duidelijk was of ze het behandelbedrag zouden terugkrijgen, uitgesplitst naar type regeling.

Eigen risico

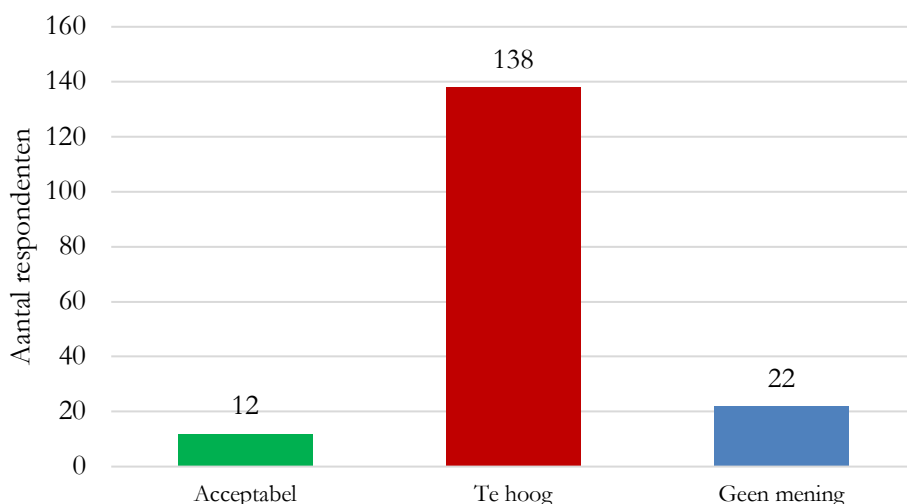
De drempel voor het eigen risico ligt nu op €250,- per bedrijf per schadejaar. Indien het eigen risico boven die €250,- uitkomt draagt de aanvrager bijvoorbeeld een korting van 5% van de getaxeerde schade. Echter zijn er met betrekking tot dit percentage verschillen tussen diersoorten en tussen provincies.

Allereerst hebben we de ondernemers gevraagd naar de hoogte van het eigen risico. Hierbij geldt een percentage van de te verkregen tegemoetkoming als eigen risico. Daarbij geldt echter wel een minimumbedrag van €250,- als eigen risico. De vragen over de hoogte van het eigen risico zijn door 172 ondernemers beantwoord. 138 ondernemers (80%) vinden het percentage aan eigen risico te hoog. 12 ondernemers (7%) geven aan de hoogte van het percentage acceptabel te vinden (figuur 3.33). Deze ondernemers komen uit diverse provincies, waaronder Gelderland, Noord-Brabant, Noord-Holland, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland. 22 ondernemers (13%) geven aan hierover geen mening te hebben.

Als we kijken naar de 138 ondernemers die het eigen risico te hoog vinden, dan hebben 52 ondernemers (38%) te maken met een eigen risico van 5%. 55 ondernemers (40%) hebben naar

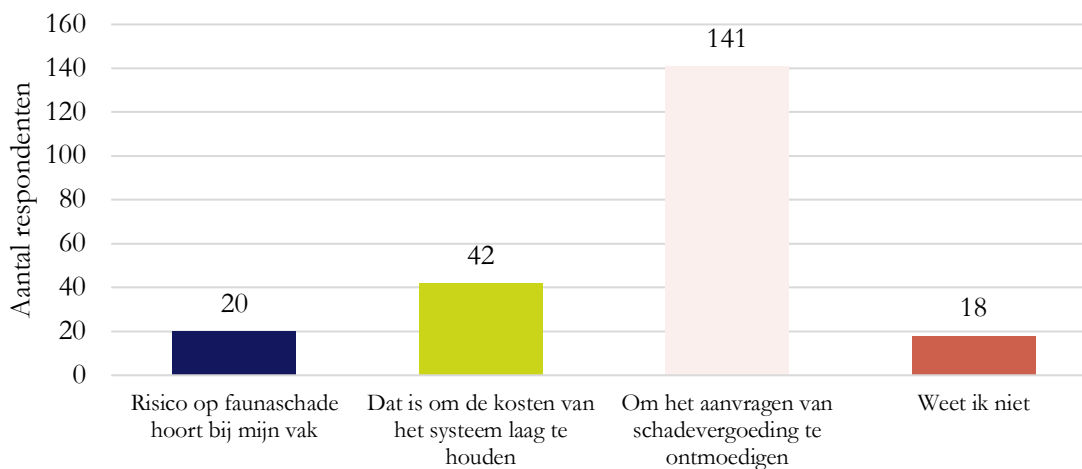
eigen zeggen te maken met een eigen risico van 20% of 40%. 21 ondernemers (15%) geven aan dat hun eigen risico 100% bedroeg, aangezien ze geen tegemoetkoming hebben ontvangen. 10 ondernemers gaven aan dat hun eigen risico 0% bedroeg. Het is opmerkelijk dat ze dit percentage te hoog vinden. Wellicht hebben deze ondernemers de vraag niet voor hun eigen situatie beantwoord, maar hebben ze in het algemeen hun mening over het eigen risico geventileerd.

Voor de hoogte van het minimumbedrag geldt ongeveer hetzelfde. 136 ondernemers vinden de hoogte van het minimumbedrag te hoog, 27 ondernemers vindt het bedrag van €250,- acceptabel en 9 ondernemers hebben hierover geen mening.

Figuur 3.33: Beoordeling van de hoogte van het eigen risico door ondernemers.

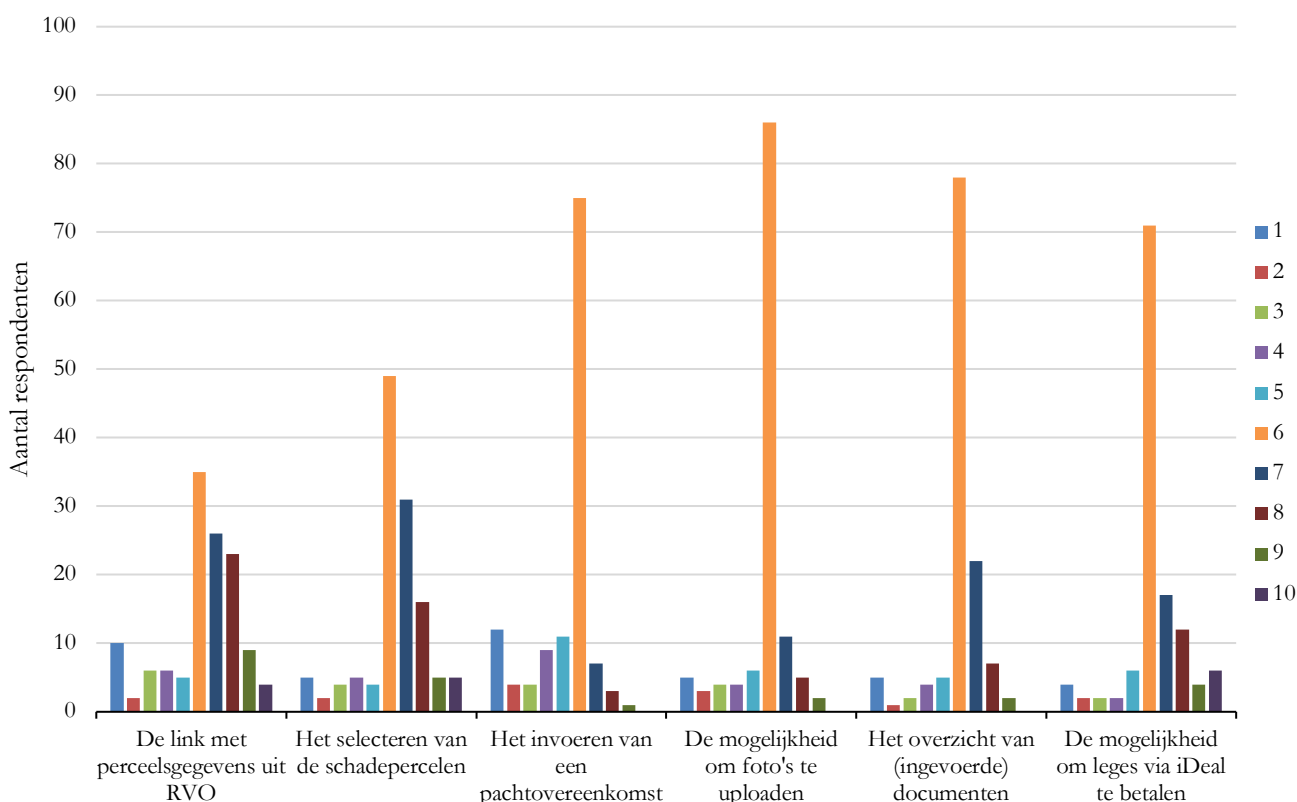
Daarnaast hebben we gevraagd wat volgens de ondernemers de reden is achter het eigen risico. 180 ondernemers hebben deze vraag ingevuld, waarbij er meerdere antwoorden konden worden aangevinkt. 20 ondernemers (11%) geven aan dat het risico op faunaschade bij hun vak hoort. 42 ondernemers (23%) geven aan dat hiermee de kosten van het systeem laag worden gehouden. Het overgrote deel van de ondernemers (141 ondernemers, 78%) denkt dat hiermee het aanvragen van een tegemoetkoming faunaschade wordt ontmoedigd. 18 ondernemers (10%) geven aan niet te weten wat de reden achter het eigen risico is (figuur 3.34).

Figuur 3.34: Antwoorden van ondernemers op de vraag wat de reden is achter het eigen risico.

Administratieve zaken in mijn faunazaken

Naast de ervaringen van de ondernemers met betrekking tot taxaties, leges en het eigen risico vragen we ook nog de ervaringen met het onlinesysteem om een tegemoetkoming aan te vragen “Mijn faunazaken”. We hebben de ondernemers gevraagd naar een aantal onderwerpen en hoe ze deze beoordelen op een schaal van 1 tot 10. Hierbij was het getal 6 als standaard ingevuld. Deze vragen zijn door 126 ondernemers beantwoord. 18 ondernemers hadden een reeks van zes 6en, wat suggereert dat ze niet de moeite hebben genomen om het getal te wijzigen. Het aantal respondenten dat de verschillende onderwerpen met een zes beoordeelt zou dus iets lager kunnen zijn, dan hier wordt gepresenteerd. Met name het gemak waarmee het invoeren van pachtovereenkomsten in de online omgeving kan worden geregeld wordt als onvoldoende beschouwd (gemiddeld een 5,2). Verder komt vaak terug dat stappen in het programma traag verlopen (figuur 3.35).

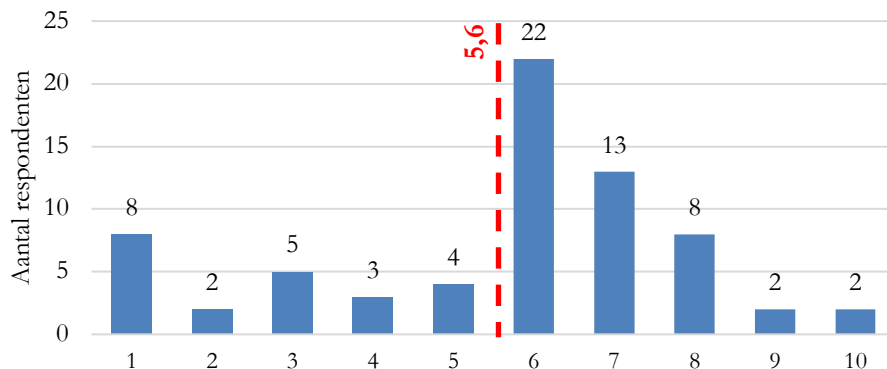

Figuur 3.35: Beoordeling van verschillende zaken in “Mijn Faunazaken” door ondernemers. Voor alle vragen geldt dat de spreiding relatief groot is. Er zijn zowel ondernemers die zaken met een 1 beoordelen als met een 10. Het zwaartepunt qua aantallen ligt bij de meeste vragen rond de 6-7.

Jagers

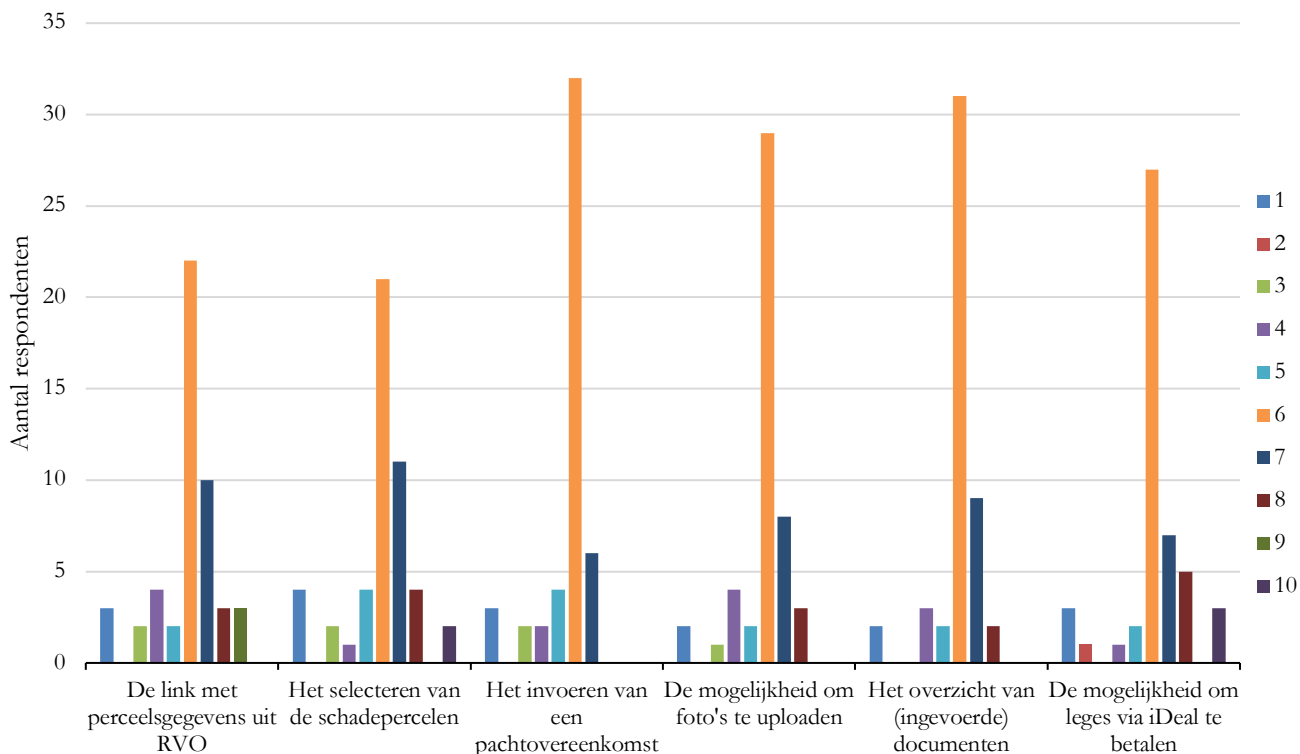
Jagers hebben in mindere mate te maken met zaken rondom het betalen. Als het gaat om de hoogte van het behandelbedrag en de hoogte van het eigen risico, dan gaat dit de ondernemers meer aan dan de jagers. De ondernemers betalen namelijk veelal de leges en dragen het eigen risico. Echter zijn er veel jagers die administratieve zaken regelen voor ondernemers. Daarom gaan we voor de groep jagers met name in op deze zaken en rapporteren we niet alle gegevens zoals we dat voor de ondernemers deden. Overigens zijn de uitkomsten voor deze vragen vergelijkbaar.

Als we kijken naar het taxatieproces in zijn geheel, dan ontstaat een vergelijkbaar beeld als bij de ondernemers. De jagers beoordelen het gehele taxatieproces gemiddeld met een 5,6 (figuur 3.36). Alle respondenten die jager zijn (69) hebben deze vraag ingevuld. De overige vragen leveren tevens vergelijkbare resultaten op.

Figuur 3.36: Beoordeling door jagers van het taxatieproces in zijn geheel (cijfers tussen 1 en 10).

We hebben de jagers ook gevraagd naar de ervaringen met de online omgeving “mijn faunazaken”. Deze vragen zijn door 49 jagers beantwoord. 14 jagers hebben alle vragen met een 6 beantwoord, hetgeen suggereert dat ze niet de moeite hebben genomen de getallen aan te passen. Het werkelijke aantal jagers dat de verschillende onderwerpen met een 6 beoordeelt zou dus iets lager kunnen zijn, dan hier wordt gepresenteerd. 22 deelnemers hebben het taxatieproces beoordeeld met een 5 of lager. 25 geven het een 7 of hoger. Nog eens 22 hebben het (al dan niet bewust) op 6 gezet (of laten

Figuur 3.37: Beoordeling van verschillende zaken in “Mijn Faunazaken” door jagers. Voor alle vragen geldt dat de spreiding relatief groot is. Er zijn zowel ondernemers die zaken met een 1 beoordelen als met een 10. Het zwaartepunt qua aantallen ligt bij alle vragen rond de 6-7.

staan). Met name het gemak waarmee het invoeren van pachtovereenkomsten in de online omgeving kan worden geregeld wordt als onvoldoende beschouwd (gemiddeld 5,5; figuur 3.37). Verder komt net als bij de ondernemers vaak terug dat zaken in het programma traag verlopen en het gebruiksgemak soms te wensen over laat.

3.4.1

Deelconclusie

Met betrekking tot de taxaties kunnen we concluderen dat grondgebruikers het als last ervaren dat de tijd tussen constatering van de schade en het moeten aanmelden voor taxatie erg kort is. Daarentegen ziet de meerderheid wel in dat een taxatie nodig is om de schade objectief te kunnen beoordelen en dat een korte tijd tussen constatering en taxatie gewenst is om zo een zo goed mogelijke taxatie te kunnen uitvoeren. Al met al beoordelen zowel de ondernemers als de jagers het taxatieproces gemiddeld met een nipte voldoende. Kijken we naar de individuele cijfers valt op dat zowel voor de grondgebruikers als voor de jagers de meerderheid positief is (60 grondgebruikers (33%) hebben het taxatieproces beoordeeld met een 5 of lager, 74 (41%) gaven het een 7 of hoger; 22 jagers (32%) hebben het taxatieproces beoordeeld met een 5 of lager. 25 (36%) geven het een 7 of hoger.) Gebruikers zijn dus overwegend positief.

Wanneer we kijken naar het behandelbedrag dan vindt de meerderheid van de ondernemers dit bedrag te hoog. Dit beeld is vergelijkbaar voor de verschillende provincies. Ook is de meerderheid van mening dat dit bedrag bestaat om het doen van aanvragen te ontmoedigen. Daarnaast is het voor een significant deel van de ondernemers niet duidelijk wanneer men het behandelbedrag wel of niet terugkrijgt. Ook het eigen risico is volgens de meerderheid van de ondernemers te hoog en bestaat volgens de meerderheid enkel om het doen van een aanvraag te ontmoedigen. Tenslotte zijn zowel de ondernemers als de jagers gematigd positief over de online omgeving van “mijn faunazaken”. Wel is de spreiding relatief groot. Met name het invoeren van pachtcontracten is soms problematisch. Verder is een veel gehoorde opmerking dat zaken in het programma te traag verlopen en daarmee de gebruiksvriendelijkheid te wensen over laat.

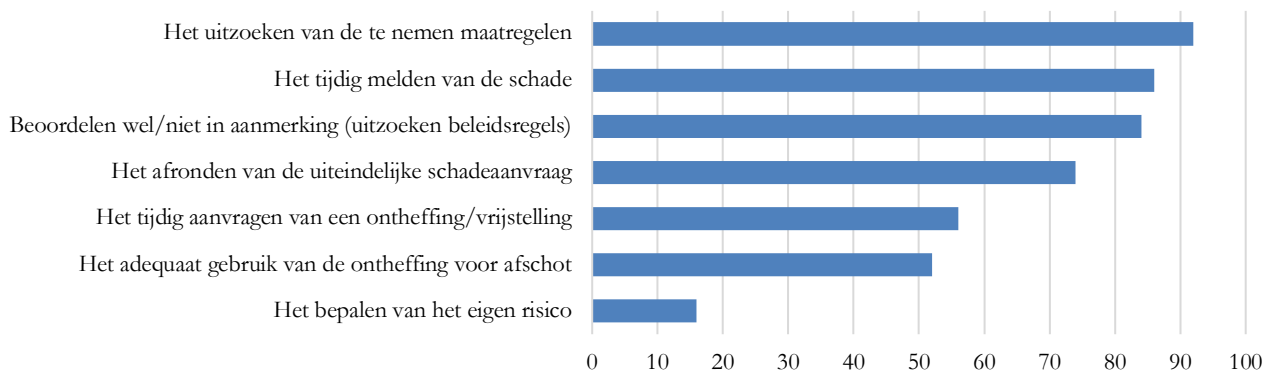
3.5

Belangrijkste lasten/knelpunten en informatiewinning

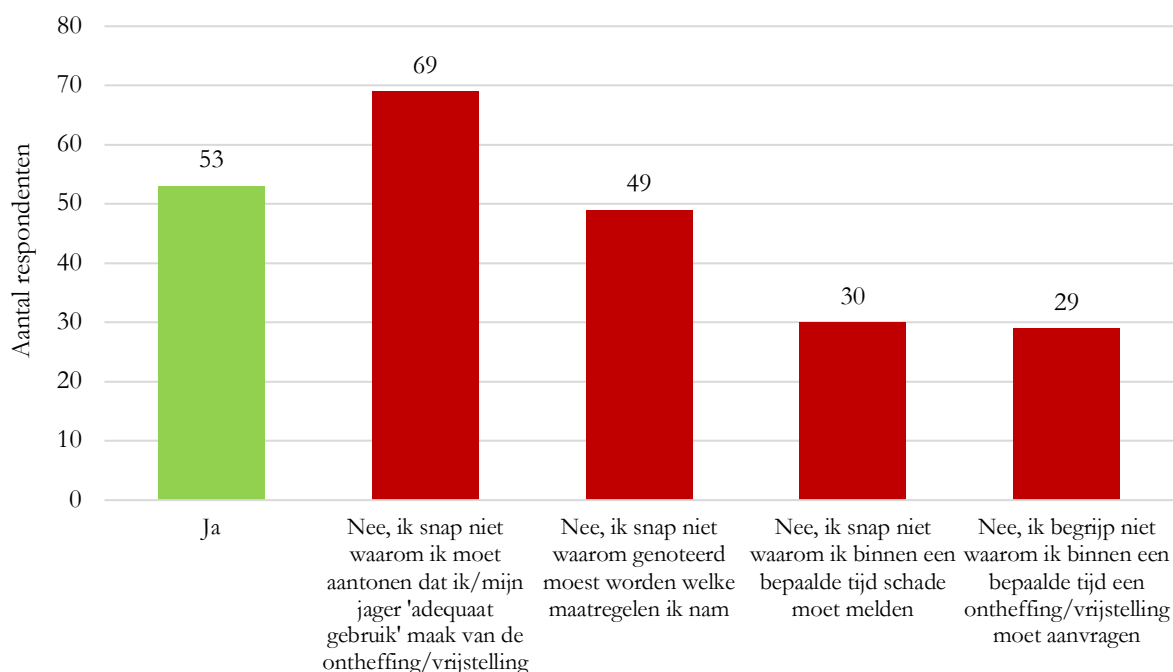
Ondernemers

Aan het eind van de enquête hebben we de ondernemers gevraagd bij welke stap in het gehele proces zij de grootste (administratieve) lasten ervaren. Deze vraag is door alle ondernemers ingevuld, waarbij er meerdere antwoorden konden worden aangevinkt. De antwoorden die het vaakst voorkomen zijn door ons verwerkt als grootste administratieve last. “Het uitzoeken van de te nemen maatregelen” staat daarbij op één (92 ondernemers gaven dit antwoord), gevolgd door “Het tijdig melden van de schade”. Op plek drie staat het beoordelen of iemand wel of niet in aanmerking komt voor een tegemoetkoming (figuur 3.38).

Ook hebben we gevraagd of het doel van iedere administratieve stap helder is voor de ondernemers. Deze vraag is door alle ondernemers ingevuld, waarbij meerdere antwoorden konden worden aangevinkt indien de vraag niet met “ja” werd beantwoord. Voor 53 van hen (29%) is het doel achter iedere administratieve stap helder. 69 (38%) ondernemers geven aan niet te snappen waarom ze moeten aantonen dat de ontheffing/vrijstelling adequaat gebruikt is. 49 ondernemers (27%) gaven aan niet te snappen waarom genoteerd moest worden welke maatregelen ze hadden genomen en 30 ondernemers (17%) snapt niet waarom de schade binnen een bepaalde tijd gemeld moest worden (figuur 3.39).

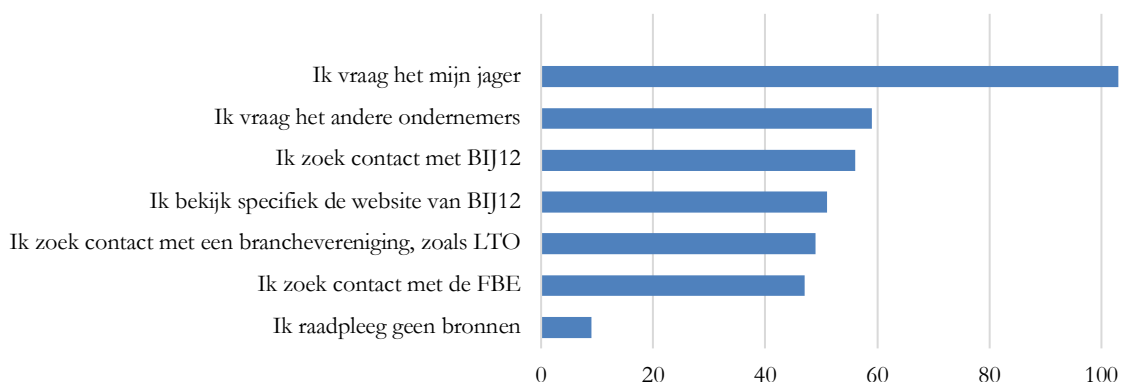

Figuur 3.38: Ervaren (administratieve) lasten door ondernemers van hoog naar laag.

Figuur 3.39: Antwoorden van ondernemers op de vraag of hen het doel van iedere administratieve stap helder is.

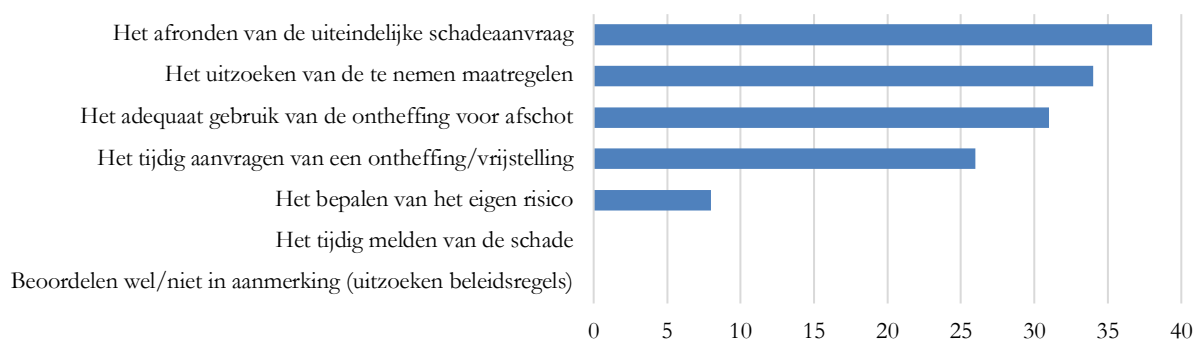
Tenslotte hebben we gevraagd waar de ondernemers informatie vandaan halen t.b.v. de tegemoetkomingsaanvraag. Deze vraag is door alle ondernemers ingevuld, waarbij meerdere antwoorden konden worden aangevinkt. 103 ondernemers gaven aan hun jager te vragen, gevolgd door 59 ondernemers die het aan een collega vragen. 56 ondernemers gaven aan contact te zoeken met BIJ12 (figuur 3.40).

Figuur 3.40: Bronnen die ondernemers gebruiken om informatie in te winnen m.b.t. hun tegemoetkomingsaanvraag.

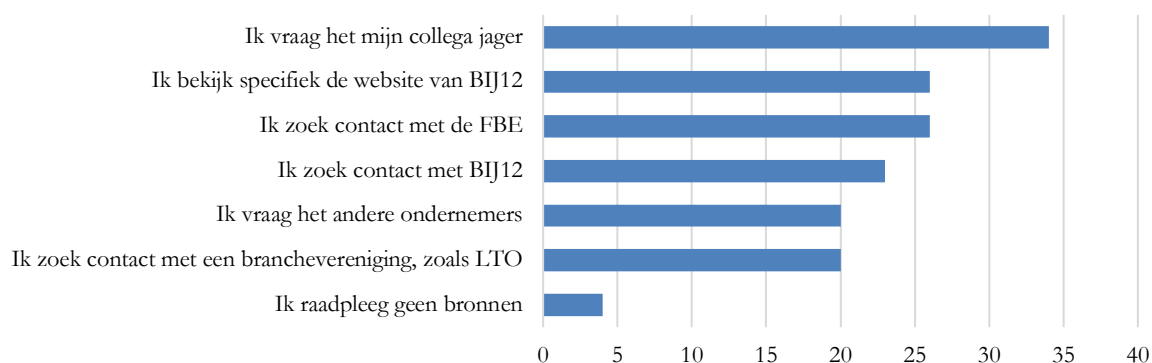
Jagers

Aan het eind van de enquête hebben we ook de jagers gevraagd bij welke stap in het gehele proces zij de grootste (administratieve) lasten ervaren. Deze vraag is door alle jagers ingevuld, waarbij er meerdere antwoorden konden worden aangevinkt. “Het afronden van de uiteindelijke schadeaanvraag” staat daarbij op één (38 jagers gaven dit antwoord), gevolgd door “Het uitzoeken van de te nemen maatregelen”. Op plek drie staat “Het adequaat gebruik van de ontheffing voor afschot” (figuur 3.41).

Figuur 3.41: Ervaren (administratieve) lasten door jagers van hoog naar laag.

Tenslotte hebben we gevraagd waar de jagers informatie vandaan halen t.b.v. de tegemoetkomingsaanvraag. Deze vraag is door alle jagers ingevuld, waarbij meerdere antwoorden konden worden aangevinkt. 34 jagers gaven aan een collega jager te vragen, gevolgd door 26 jagers die specifiek de website van BIJ12 bekijken. 26 jagers zochten contact met de FBE (figuur 3.42).

Figuur 3.42: Bronnen die jagers gebruiken om informatie in te winnen m.b.t. hun tegemoetkomingsaanvraag.

3.5.1

Deelconclusie

Voor de ondernemers wordt het uitzoeken van de te nemen maatregelen gezien als de grootste (administratieve) last, gevolgd door het tijdig melden van de schade en het beoordelen of men in aanmerking komt voor een tegemoetkoming. Verder bestaat er vooral onbegrip over het feit dat moet worden aangetoond dat een ontheffing adequaat gebruikt is en dat er preventieve maatregelen zijn genomen. Qua informatievoorziening naar de ondernemers loopt het grootste deel via de jager. Voor de jagers is het afronden van de uiteindelijke schadeaanvraag de grootste (administratieve) last, gevolgd door het uitzoeken van de te nemen maatregelen en het adequaat gebruiken van de ontheffing. Om informatie in te winnen raadplegen de meeste jagers een collega jager, bekijken de website van BIJ12 of zoeken contact met de FBE.

4

Resultaten interviews grondgebruikers en jagers

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten van de interviews met grondgebruikers en jagers. Daarna komen de resultaten van de interviews met beleidsmakers aan bod. We sluiten dit hoofdstuk af met een deelconclusie. Voor alle interviews is een semi-gestructureerde vorm gekozen. Vooraf zijn een aantal vaste vragen geformuleerd. Het interview had de vorm van een gesprek waarbij de onderzoekers ervoor zorgden dat alle vragen aan bod kwamen.

4.1

Interviews grondgebruikers

Er zijn in totaal zes grondgebruikers geïnterviewd. Het ging om een fruitteler, een akkerbouwer en vier melkveehouders. Eén van deze melkveehouders is gemachtigd door meer dan 70 collega's voor het doen van tegemoetkomingsaanvragen. Deze ervaringen deelt hij ook. Vaak is de ervaren administratieve last een reden om tegemoetkoming uit te besteden.

Eerst is algemene informatie over het bedrijf verzameld. Daarna is de trits voorkomen, bestrijden, betalen behandeld. Er is gevraagd op welke punten in elke van de drie stappen de grondgebruiker administratieve lasten ervaart. Ook hebben de onderzoekers gevraagd waar grondgebruikers verbeterpunten zien in het systeem.

Als laatste is aan de grondgebruikers de grondslag en de intentie van de wet natuurbescherming voorgelegd, namelijk compensatie van onevenredige last met het achterliggende doel de goede verhoudingen te behouden tussen tegengestelde belangen van natuur, jacht en landbouw. Ook hier zijn reacties verzameld.

Daarnaast hebben de grondgebruikers van de gelegenheid gebruik gemaakt om ervaringen en ongenoegens rondom fauna kenbaar te maken. Bijzondere opmerkingen hebben we vastgelegd. Alle ondervraagden krijgen een tegemoetkoming of hebben deze in het verleden gekregen. Men is er blij mee dat de tegemoetkoming er is, maar elke grondgebruiker gaf aan liever de gewassen te oogsten.

4.1.1

Voorkomen van schade

Bij sommige tegemoetkomingsaanvragen moet aangetoond worden dat er inspanningen gedaan zijn om schade te voorkomen.

Melkveehouders geven aan dat die inspanningen (zoals het plaatsen van vlaggen) wel behapbaar zijn, maar dat het vastleggen ervan voor problemen kan zorgen. In de praktijk is het echter zelden nodig voor melkveehouders met voornamelijk ouder grasland om maatregelen te nemen om in

aanmerking te komen voor een tegemoetkoming. Het valt op dat hier de kennis van de beleidsregels onder de melkveehouders beperkt lijkt. Want preventieve maatregelen zijn niet nodig in “weide-, hooi- of graszaadpercelen waarvan het grasgewas minimaal zes maanden oud is en granen en graszaad in de periode waarin het gewas afrijpt”. Zo valt na te lezen in elke provinciale beleidsregel of verordening over tegemoetkomingen in faunaschade.

Daarnaast spelen onbekendheid met het systeem en negatieve ervaringen in het verleden (afgewezen aanvragen) een grote rol. Als één of twee keer per jaar een aanvraag gedaan wordt, bouwen de aanvragers onvoldoende ervaring op om het de volgende keer makkelijker te kunnen. De fruitteler geeft aan dat de administratieve lasten wat betreft voorkomen “5 minuten werk” zijn. En: “Mooi dat je in het systeem kan kiezen uit aantal maatregelen en die kan aanvinken.”

Alle geïnterviewde grondgebruikers hebben beperkt vertrouwen in de werende maatregelen, als deze verplicht zijn. Dit wordt ook bevestigd in de enquête. De akkerbouwer verwoordde het zo: “Voordat mijn percelen foerageergebied werden heb ik vlaggen gezet in de wintertarwe. Dit hielp maar een paar dagen en was tevens milieuvervuilend, want de vlaggen gingen altijd kapot. Het is een handvat om het de boer moeilijk te maken.”

De fruitteler heeft wel begrip voor de eis om te verjagen: “Fruittelers snappen wel dat ze moeite moeten doen om te verjagen; is geaccepteerd dat je dat doet.”

4.1.2

Bestrijden van schade

Bestrijden van schade gaat doorgaans in samenwerking met een jager. Over het algemeen verloopt die samenwerking met jager goed.

De administratieve last rondom het bestrijden van schade, de invoer van verjaging met ondersteunend afschot, ligt bij de jager. De grondgebruiker moet ervan uitgaan dat de jager dit juist invult. Een melkveehouder gaf hierover het volgende aan: “In grote lijnen klopt de papieren werkelijkheid wel met werkelijkheid. De jager komt gemiddeld makkelijk aan twee keer per week bejagen. Alleen in de ene week is dat misschien één keer en de andere week vier keer. Als ze vaste patronen zouden aanhouden, dan weten ze zeker dat ze niets schieten, dat zouden de ganzen doorhebben.” Een andere verklaring die hij geeft is: “Jagers hebben naast de functie als jager vaak ook een baan. In een deel van het jaar zit je bovendien met beperkte lichturen. Dit zorgt ervoor dat planning van twee keer per week knelt; het aantal is wel te halen, maar niet elke week.”

4.1.3

Aanvragen tegemoetkoming

Bij het aanvragen van een tegemoetkoming komt vooral het behandelbedrag ter sprake. Bij schades die mogelijk boven de €250,- liggen en in een provincie waar het behandelbedrag ‘gewoon’ geheven wordt omschrijft een melkveehouder het als volgt: “Het Behandelbedrag van €300 voelt als gokken.” Er is echter ook begrip voor het behandelbedrag: “Tets van een drempel is logisch, dat je niet voor elk wisselgeld een aanvraag stelt.” En: “Het eigen risico mag niet te hoog worden. Maar wel goed dat er een behandelbedrag en eigen risico is. Taxeren en dergelijke kan niet voor niets.” Het tempo van de afhandeling van aanvragen roept soms ook vragen op. In enkele gevallen duurt de afhandeling meer dan tien maanden. Dit kan remmend werken op een volgende aanvraag: “Moet ik nu alweer een nieuwe aanvraag doen, als de oude nog niet afgehandeld is?”

De meeste grondgebruikers vinden dat BIJ12 goed bereikbaar is voor vragen. Ook de site wordt regelmatig geraadpleegd. De FBE wordt bij vragen ook gebeld.

Een aantal grondgebruikers valt of viel binnen een autotax-gebied, bijvoorbeeld een ganzenfoeragegebied. Hier wordt winterschade automatisch opgenomen. Dat geldt niet voor zomerschade. Dit is voor allen een reden in de zomer geen aanvraag te doen. Hier komt bij dat de

schade in de zomer vaak meer verspreid is en in het geval van gras ook moeilijker aan te tonen omdat vanwege verschillende maai-regimes de gewasgroei niet overal gelijk loopt.

4.1.4

Algemene opmerkingen grondgebruikers

Veehouders hebben soms wel al vooraf enige preventieve maatregelen gezet. Maar ze gaan pas aan een tegemoetkoming denken als de schade in hun ogen een bepaalde omvang overschrijdt. Mogelijk voldoen de genomen preventieve maatregelen daarom niet (of maar gedeeltelijk) aan de voorwaarden voor tegemoetkoming. Omdat een aanvraag zwart-wit beoordeeld wordt, (bij voldoen aan 100% van de eisen volgt er een tegemoetkoming, anders niet) kan een aanvraag afgekeurd worden omdat de jager (net) te weinig gedaan (of gerapporteerd) heeft.

Een melkveehouder: “Ganzen weren lukt niet meer door de grote aantallen. Het is dweilen met de kraan open. Ganzen gaan per definitie naar meest eiwitrijke gras. De percelen van melkveehouders zijn dus altijd aantrekkelijker dan ganzenopvang in natuurgebieden.

Over de motivatie om schade te bestrijden: “Elke ondernemer zal altijd zijn best doen om ganzen van zijn gras af te krijgen, als hij de mogelijkheid heeft om te bejagen. Het wantrouwen daarover is niet nodig. Elke boer zou liever zijn eigen gras hebben, geen schadevergoeding en geen ganzenschade. Ik ben boer, geen ganzenhouder. Het schadebedrag is altijd lager dan de volledige schade, dus ook de vervolgschade, dat is nog een argument om moeite te doen om schade te voorkomen.

De verandering van aanvraagstelsel (van faunaschade.nl naar MijnFaunazaken.nl in november 2019) ijlt volgens de geïnterviewden nog na. “Er is nu een nieuw portaal. Je vraagt je dan af: ‘Waarom is dat überhaupt veranderd?’ Als teler had je net de weg gevonden naar het portaal om schade te melden en nu is er weer een nieuw systeem. Als je een fruitteler bent, die veel buiten is, dan is het nog best ingewikkeld om bij te blijven met alle veranderingen online. De administratieve druk neemt toe voor de gemiddelde boer of tuinder. Ik heb mijn buurman geholpen omdat die het systeem niet helemaal snapte, de aanvraag was toen binnen een kwartier gelukt. Er gaat vooral stress aan vooraf. Maar als het financieel belangrijk is, dan zorgt een ondernemer wel dat hij het uiteindelijk regelt soms met hulp van kinderen of burens. Er zijn ook wel burens en jachthouders die helpen bij de aanvraag als vriendendienst.” Meerdere geïnterviewden noemen het loskoppelen van schade melden en tegemoetkomingsaanvraag doen als een verslechtering van het systeem: “Ik wil wel schade melden, maar het is zo’n gedoe. Halverwege het systeem haak ik af. Je zou zo moeten kunnen klikken, screenshot met een cirkeltje zetten en klaar. Het oude systeem was makkelijker. Het huidige systeem ontmoedigd.”

Voordelen van het nieuwe systeem worden ook benoemd: “De koppeling met RVO werkt goed, dat is klantvriendelijk.”

4.1.5

Goede verstandhouding

We hebben de grondgebruikers de grondslag en de intentie van de wet natuurbescherming voorgelegd, namelijk compensatie van onevenredige last met het achterliggende doel de goede verhoudingen te behouden tussen tegengestelde belangen van natuur, jacht en landbouw. Ook hier zijn reacties verzameld.

Algemene teneur is dat de goede verstandhouding met de tijd afneemt. De ondervraagden geven daar verschillende redenen voor, onder andere onvoldoende populatiebeheer wordt regelmatig genoemd. Tegelijkertijd komt naar voren dat de wens om de goede verstandhouding te bewaren (of te herstellen) er wel is: “De goede verstandhouding is ver te zoeken, want het begrip wordt jaar op

jaar minder. De huidige situatie heeft niets meer met beheer te maken, want er wordt onvoldoende beheerd. We leven in een cultuurlandschap (i.p.v. natuurlandschap), en dat moet per definitie beheerd worden. Je wilt als boer een stukje natuur beheren en beter doorgeven dan dat je het gekregen hebt, maar dat lukt nu niet. Je mag eigenlijk niets aan beheer doen. De populatie moet beperkt worden. Daarvoor heb je een combi van alle mogelijke middelen nodig met onder andere vergassen, bejagen, eieren rapen, etc. Ik ga elk jaar ook samen met Staatsbosbeheer eieren prikken.” En: “Ik snap dat de schadevergoeding wordt uitgegeven. Alleen de verhouding is helemaal scheef nu, als je kijkt naar de schade, en dat vraagt om fatsoenlijk populatiebeheer.”

Er is ook begrip voor de werkwijze nu maar men ziet ook ruimte voor verbeteringen: “Je moet naar een systeem gaan waarbij inzichtelijk is dat schade ontstaat. Een stukje eigen risico is gezond, maar er moet ook een stukje vergoeding zijn. Natuurdoelen brengen ook met zich mee dat er meer vogelschade ontstaat.” En: “Aan de basis gezien is het best een mooi systeem. Behandelbedrag is ook logisch. Grootste probleem is dat kleinere schades niet meer worden gemeld. Zou handig zijn als je die in FRS kan zetten en dan doorklikken naar BIJ12. Lastige is dat je meerdere systemen moet kennen en gebruiken.”

4.1.6

Verbeterpunten grondgebruikers

De geïnterviewden omschrijven enkele punten die zij als obstakel ervaren en geven ook aan wat beter zou kunnen: “O.a. het computergedeelte en de €300,- behandelbedrag vormen voor velen een fors obstakel, zeker als het bedrijf niet zo goed gaat.”

“De schade in een rustgebied die veroorzaakt wordt door nijlgans, die krijg je niet vergoed. Het is dan verleidelijk om de aanwezigheid van nijlganzen niet te vermelden. Schade van soorten die wel schade doen maar wat je niet voor betaald krijgt, die wordt dus onderschat, omdat mensen die minder zullen melden. Het voelt ook oneerlijk, omdat je niets tegen de schade mag doen.”

Een melkveehouder suggereert het eigen risico afhankelijk te maken van de context: “Om het uitzetten van die dassen heb ik niet gevraagd, maar als boer moet je het risico ook niet gaan opzoeken door ineens gewassen te verbouwen die veel aantrekkelijker zijn voor bestaande soorten.” “Het is goed dat kleine schades gemeld worden, zelfs al is het niet voor tegemoetkoming. De teler krijgt daar echter niets voor. Nu is het BIJ12 portaal voor tegemoetkoming, Fauna Registratie Systeem voor schademelding. Er was een link tussen schade melden en tussen tegemoetkoming aanvragen (was tweetraprakel), maar die bestaat nu niet meer. Als gevolg daarvan komt nu niet de volledige schade meer in beeld; kleine schades worden niet meer gemeld. Dus zie ik een belangrijk verbeterpunt: een link tussen melden en tegemoetkoming.”

Men is tevreden over hoe het systeem nu werkt, wat verbeterd kan worden is het dubbel invullen van gegevens als er aanvragen zijn voor meerdere gewassen: “Voor appels en peren moet je een aparte aanvraag doen. Ondernemers ervaren het als een probleem dat je een hele nieuwe aanvraag moet doen. Zou fijn zijn als je dan meteen door kon klikken. Het feit dat je tweemaal €300,- voor taxaties moet betalen bij twee gewassen, daar is wel begrip voor, mijn punt gaat over het gebruiksgemak van de website.”

Onduidelijke regelgeving leidt ook regelmatig tot ervaren administratieve last: “Zeeland heeft een postzegelbeleid als het gaat om ganzenschade: in bepaald gebied met restrictie voor bepaalde soort gans mag er weer wel of niet geschoten worden. Het is moeilijk overzicht te krijgen. ZLTO stuurt soms een overzicht, maar dan nog is het een hele puzzel om te achterhalen wat waar wel en niet mag.”

Daarnaast is er ook wrevel over gehanteerde normen voor akkerbouwgewassen: “De norm klopt niet: Er wordt altijd uitgegaan van 9000,- kg opbrengst per ha voor tarwe. Dat is een oude norm uit de KWIN. Tegenwoordig is het eerder 12.000,- kg per ha i.v.m. verbeterde rassen, gelieve daar ook mee te rekenen.”

4.1.7

Deelconclusie:

Enkele punten komen regelmatig naar voren in de interviews, zoals het los knippen van schademelding en tegemoetkomingsaanvraag en het negatieve gevolg daarvan, dat schade enkel gemeld wordt in het kader van een tegemoetkomingsaanvraag.

Wat ook opvalt is dat de administratieve last vooral ervaren wordt op punten in het proces die als zinloos ervaren worden, zoals het bijhouden van maatregelen die maar gedeeltelijk, kortstondig of onvoldoende werken. De overige handelingen ervaart men minder als last, daarvan los staat de groep die over het algemeen moeite heeft met de huidige digitalisering.

4.2

Interviews jagers

In totaal zijn er vijf jagers geïnterviewd.

4.2.1

Voorkomen van schade

Het voorkomen van schade ligt veelal bij de grondgebruiker.

Twee van de geïnterviewde jagers geven aan dat ze grondgebruikers adviseren vlaggen te zetten om aan de voorwaarden te voldoen zodat zij de volgende dag het geweer mogen gebruiken. Beide vroegen zich af: “Hoe lang krijg je mensen gemotiveerd om dingen te doen die niet werken?”

4.2.2

Bestrijden van schade

Een van de jagers die tevens veehouder is omschrijft zijn afweging rondom zomerschade zo: “Ik ga liever een uurtje tijd in de ganzenbestrijding steken, dan dat ik dat uur in de administratie voor een schademelding steek.”

Twee anderen, (beide geen agrariër) geven aan dat zij bij schademelding van de grondgebruiker een machtiging aanvragen en de door de grondgebruiker uitgevoerde werende maatregelen administratief vastleggen. Die aanvragen omschrijven zij als ‘een mallemlen’ met enorme lappen tekst en veel nuanceringen.

Liever dan ineffektieve vlaggen plaatsen, tonen beide in het algemeen veel inzet, ze komen meteen zelfde of volgende dag als een grondgebruiker belt.

De jagers hebben wel klachten over het FRS-systeem waar verjaagacties geregistreerd worden.

“Voor je een melding gedaan hebt, moet je online acht keer klikken. Bij 40 ha is dat goed te doen, maar bij onze 500 ha is dat niet te doen.” Het systeem werkt dus volgens deze gebruikers onnodig omslachtig. Een verjaagactie kan eruit bestaan dat de jager komt aanrijden en een groep grauwe ganzen vliegt op omdat deze de auto herkennen. Dit soort laagdrempelige activiteiten zouden eenvoudiger vastgelegd moeten kunnen worden.

4.2.3

Aanvragen tegemoetkoming

Geen van de geïnterviewden personen die alleen jager zijn, hebben ooit een aanvraag voor tegemoetkoming gedaan. Ze geven aan wel eens zo'n verzoek te krijgen, maar wijzen dat af vanwege de soms grote bedragen waar het om gaat en het bijbehorende risico dat ze dan lopen als er iets in de aanvraag niet goed gaat.

4.2.4

Algemene opmerkingen jagers

Een jager laat FRS door iemand anders invullen. Het blijkt een precieze klus om elke twee weken in te vullen wat je gedaan hebt, want anders vervalt de vergunning voor schadebestrijding.

Een jager geeft aan voor extra informatie contact op te nemen met BIJ12 en de FBE: “Als ik het echt niet weet, dan bel ik gewoon naar BIJ12 of naar de FBE. Beide zijn altijd wel goed bereikbaar.” De jagers plaatsen ook kanttekeningen bij de complexiteit van de bij te houden administratie. “Voor vergunningensysteem moet je echt goed gestudeerd hebben om het nog te snappen.

Broedparenmachtiging, Schipholmachtiging, etc. En dan lopen ze ook nog tegelijk: bij de ene mag je een lokgeluid met fluit maken, bij de andere digitaal, bij de andere niet. Dat is echt te complex, is een drama. En als het fout gaat, dan ben je je papieren kwijt.”

Jagers beschrijven ook een onbehaaglijk gevoel tijdens het bijhouden van de activiteiten. ‘Naar waarheid ingevuld’ wordt op veel plekken gevraagd. Dat is overdaad en volgens de jagers vooral blijk van wantrouwen.

De administratie die de jager bijhoudt is achteraf in te zien, maar heeft geen meerwaarde omdat alleen de eigen gegevens opgevraagd kunnen worden.

Jagers geven aan dat de administratieve druk op een jager op dit moment zo groot is, qua hoeveelheid werk en qua complexiteit, dat hoger opgeleide jagers de lager geschoolden moeten ondersteunen, omdat het voor deze groep anders niet bij te benen is.

4.2.5

Goede verstandhouding

Over de basis van het huidige systeem zijn de jagers positief: “Als mensen ganzen willen in Nederland, dan moeten zij daarvoor betalen. Dat probleem zou niet bij de boer moeten liggen. De grondslag voor schadevergoeding is dus goed.”

De goede verhouding tussen de verschillende partijen zien de jagers als belangrijk doel: “Het is belangrijk om verhouding tussen voor- en tegenstanders goed te houden. Je zal altijd een groep houden die tegen jacht is. Emotie gaat dikwijls voorbij de werkelijkheid. Het is een lastige maatschappelijke discussie.”

Maar men ziet ook dat dit doel afdrijft van de huidige situatie: “Die verstandhouding is op dit moment niet prettig. Je moet aan veel administratieve eisen voldoen, maar maak geen fout, want anders wordt het tegen je gebruikt.”

“Twintig jaar terug was jacht op gans nog goed gereguleerd; de balans was nog in orde. Inspanning was genoeg om de populatie op niveau te houden. Sinds het ‘postzegelbeleid’ en het ganzenakkoord is de balans weg. De jacht moet opengesteld, zodat men weer vrij kan bejagen. Brand-, kol-, Nijl- en Canadese gans nemen toe. Er is een grotere inspanning nodig om de populaties te beheren. Jagers moeten het maar weer op zien te knappen”.

4.2.6

Verbeterpunten jagers

Een Zeeuwse jager geeft aan dat beleid in zijn provincie naar zijn mening te versplinterd is: “Zeeland heeft een postzegelbeleid: in bepaald gebied met restrictie voor bepaalde soort gans mag er wel/niet geschoten worden. Het is moeilijk overzicht te krijgen. ZLTO stuurt soms een overzicht, maar dan nog is het een hele puzzel om te achterhalen wat wel en niet mag.”

Sommige jagers zijn verplicht vooraf hun locatie door te geven. Dat vinden ze verre van praktisch omdat het hierdoor onmogelijk wordt op de situatie ter plekke in te spelen en bijvoorbeeld een plek te kiezen waar op dat moment schadebestrijding een groter effect sorteert. Zij suggereren dat via een dienst als WhatsApp de locatie gedeeld kan worden met handhavers en dat dat voldoende zou moeten zijn.

De jagers zijn voorstander van een enkel loket voor administratieve handelingen. De fragmentatie zorgt er bij sommigen voor dat de administratie overkomt als hinderlijke controle. Dit maakt ook dat de gemiddelde gebruiker sceptisch is en voorzichtig en terughoudend gegevens deelt.

4.2.7

Deelconclusie:

Jagers vinden, evenals de grondgebruikers, dat administratieve lasten rondom werende maatregelen als te hoog. Dit hangt ook samen met de beleefde ineffectiviteit hiervan. Zij geven aan dat op verschillende plekken administratieve handelingen plaats moeten vinden en zouden het een verbetering vinden als dat teruggebracht werd naar één loket waarbij de gebruiker centraal staat. Het valt op dat geen jager suggereert de administratie geheel los te laten. Men ziet kennelijk het nut van de dataverzameling voor onder andere toekomstig beleid, maar is wel kritisch over de manier waarop.

5

Resultaten interviews beleidsmakers

In het kader van dit onderzoek zijn vijf provinciale vertegenwoordigers gesproken. Aan hen zijn de belangrijkste uitkomsten van de enquête en interviews onder grondgebruikers en jagers voorgelegd om te onderzoeken hoe de ervaren administratieve lasten verlaagd kunnen worden. Tevens is gevraagd hoe het huidige systeem prikkelend werkt en wat verbeterd zou kunnen worden met het doel de eerste twee stappen van de trits ‘voorkomen-bestrijden-betalen’ te versterken.

Alle geïnterviewden herkenden de belangrijkste ervaren administratieve lasten. Ze zijn van mening de politiek bepaalde doelen rondom tegemoetkomingen zo eenvoudig mogelijk uitgevoerd moeten worden maar ook dat afhandeling fair en controleerbaar moet zijn. “We kunnen niet zomaar iets weggeven.” En: “Besteding van publieke middelen moeten we goed verantwoorden.” Daarnaast geven ze aan dat de administratie van tegemoetkomingsaanvragen ook het doel heeft toekomstig beleid te onderbouwen.

In deze paragraaf bespreken we eerst de opties die de beleidsmakers zien de ervaren administratieve lasten te verlagen, daarna de mogelijkheden om via administratieve handelingen te prikkelen tot voorkomen en bestrijden.

5.1 Administratieve lasten

De geïnterviewden zien mogelijkheden verschillende ervaren administratieve lasten te verkleinen of weg te nemen.

Uit de resultaten van de enquête en de interviews met grondgebruikers en jagers blijkt dat een deel van hen opziet tegen de druk van een ‘alles-of-niets’ aanvraag. Een veehouder gaf aan dat “het voelt als een gok”.

Die gok wordt zo ervaren omdat men geacht wordt vele handelingen te administreren en als daarvan één onvoldoende is, is de hele aanvraag ongeldig. En dat blijkt pas achteraf. De geïnterviewden suggereren daarom de beoordeling volgens het principe van alles-of-niets te vervangen door de beoordeling van een aanvraag met iets meer coulance. Dat zou neerkomen op een uitbetaling die niet volledig zwart-wit is, maar op basis van aantal genomen maatregelen/inzet. Bijvoorbeeld de standaard is 95%, maar bij enige tekortkomingen wordt er een bepaald percentage minder uitbetaald. Daar moet dan wel een systeem voor bedacht worden, dat zou een beleidswijziging zijn.

Een belangrijk punt hierbij is wel, als het gaat om administratieve lasten, dat dit geen versimpeling zou zijn. “Hoe meer nuances, hoe meer bezwaren. Die nuancering is wel weer wenselijk om inzet

op verjaging te kunnen belonen.” Daarmee sluit deze suggestie ook aan bij de volgende paragraaf over prikkeling.

In dit onderzoek is gesignaleerd dat beleid en uitvoering in het veld kunnen botsen rondom adequaat gebruik: 2x per week optreden is regelmatig niet doelmatig of haalbaar. Een voorstel dat meermaals geopperd is, is om ‘adequaat gebruik’ niet meer bij te houden of te registreren als een grondgebruiker (of jager) daar tegenover de maximale mogelijkheden voor bestrijding van een schadesoort heeft. Dat heeft natuurlijk invloed op de tegemoetkoming. Bijkomend voordeel voor overheden is dat dit veel bezwaar- en beroepszaken scheelt, wat wederom veel ambtelijke uren en juridische uren zou schelen.

Daarnaast gaven de geïnterviewden aan dat als uit praktijk blijkt dat maatregelen rondom voorkomen van schade maar tijdelijk werken, en mede daarom als administratieve last frustratie ervaren worden. Suggestie is het mogelijk te maken dat deze ook maar tijdelijk ingezet worden. En niet ‘om aan de administratieve verplichting’ te voldoen. Dit punt past zowel bij administratieve last alsook bij het prikkelen tot voorkomen en bestrijden, het resulteert mogelijk in effectiever voorkomen van faunaschade.

In één van de provincies waar een vertegenwoordiger geïnterviewd is, is het aanvragen van een ontheffing nodig om voor een tegemoetkoming in schade in aanmerking te komen. Voor sommige soorten is dat uitzichtloos. Dit zorgt dus tot vertraging voor het doen van een aanvraag en tot onnodige administratieve handelingen bij de provincie zelf.

Anderzijds ziet men ook het belang en de meerwaarde van administratie. Het is een registratiesysteem waarmee je toetst of iemand recht heeft op belastinggeld, en dat moet goed. Maar eigenlijk toets je of de aanvrager geloofwaardig een aanvraag ingediend heeft omdat alles heel slecht te controleren is. Het zou robuuster moeten en beter controleerbaar.

Zoals blijkt uit hoofdstuk 2 wordt administratieve last ervaren in situaties waar regels onduidelijk zijn. Enkele geïnterviewden zien hier een rol voor de overheid betere voorlichting te geven.

Ook technische oplossingen worden geopperd. In de tijd samenbrengen van vaststellen van schade en de administratie ervan verlicht ook een last. Het woord ‘app’ is bij het grootste deel van de interviews gepasseerd. Dit zou bijvoorbeeld gecombineerd kunnen worden met het delen van een gps-locatie als voorwaarde om invoer mogelijk te maken.

5.2 Prikkel tot voorkomen en bestrijden

De beleidsmakers zien verschillende mogelijkheden in het proces van tegemoetkoming meer te prikkelen tot voorkomen en bestrijden.

Nu is het zo dat een agrariër in de Faunaschade preventiekit zelf moet zoeken naar wat, voor welke diersoort, op welk gewas, moet worden ingezet, en hoe dat moet worden ingevoerd om recht op een tegemoetkoming te hebben. Daarmee ligt de nadruk op “wat moet ik doen om een tegemoetkoming te krijgen?” in plaats van “wat kan ik doen om schade te voorkomen?”. Dit prikkelt de ondernemer niet.

Registratie in MijnFaunazaken van preventieve maatregelen gebeurt vooral om toe te werken naar mogelijkheid voor afschot én aanvraag voor tegemoetkoming in schade. De geregistreerde preventie heeft vooral als doel afschot mogelijk te maken.

Het koppelen van schademeldingen en tegemoetkomingsaanvragen in één systeem heeft ook bij de meerderheid van de geïnterviewden de voorkeur.

Een koppeling van schademelding en aanvraag voor tegemoetkoming is koppelen van de trits 'voorkomen-bestrijden-betalen' omdat alle administratieve handelingen natuurlijk in elkaar overlopen. Dit levert ook relevante informatie voor FBE's omdat deze daarmee toekomstig beleid kunnen onderbouwen. Validatie van die schademeldingen (zonder onafhankelijke taxatie) is nog wel een aandachtspunt. In het huidige systeem ontbreekt de prikkel om maatregelen ter voorkoming van schade administratief vast te leggen. Data uit SRS (het SchadeRegistratieSysteem) is ook nuttig voor een FBE omdat schade van vrijgestelde soorten anders niet in beeld is.

Via FBE's en grondgebruikers wordt duidelijk dat jagers ook bijdragen aan voorkomen van schade, maar dat wordt nergens geregistreerd. Het is niet handig voor opstellen van beleid dat een overzicht van activiteiten ontbreekt. Als dat wel inzichtelijk zou zijn, zouden mogelijk ook andersoortige acties in de inspanningsverplichting meegenomen kunnen worden.

In het kader van inzichtelijk maken van de daadwerkelijke schade komt ook de opmerking dat een voordeel van statiegeldregeling is dat het ook financieel loont om wat kleinere schades te melden. En deze daarom meer in beeld zijn.

Een beleidsmaker noemde het zeer opmerkelijk dat de overheid bij een commerciële partij terecht moeten voor informatie. Dat zou in eigen (overheids)beheer moeten zijn. Het gaat immers om publieke informatie en die is nu niet of moeilijk beschikbaar.

Een geïnterviewde stelt voor dat BIJ12 één loket zou moeten zijn, voor schademelding en tegemoetkomingsaanvraag voor de grondgebruikers, maar ook voor het verzamelen van de administratieve handelingen van de jagers.

Een aantal geïnterviewden suggereren dat een verhoging van het eigen risico, hoger dan 5%, ertoe kan leiden dat de prikkel om schade te voorkomen sterker wordt. Bij een lagere tegemoetkoming is het wellicht verleidelijker om te investeren in goede maatregelen en de jager sterker te activeren. Mogelijk leidt dit ook tot minder administratieve lasten.

Een geïnterviewde stelde voor om een zogenaamd 'schadedossier' te implementeren om hiermee meerdere problemen aan te pakken op het gebied van juridische onderbouwing, fysieke en administratieve uitvoeringsverplichtingen, traceerbare communicatie tussen verschillende betrokkenen en rondom de financiële afwikkeling. Zo'n dossier start bij het vermoeden van schade door een grondgebruiker en eindigt met een tegemoetkomingsaanvraag en taxatie. In het kader van dit onderzoek voert het te ver dit plan verder te omschrijven, maar volgens de auteurs biedt het zeker aanknopingspunten. Belangrijk onderdeel van het plan is de integratie van alle administratieve stappen rondom schade, vanaf de eerste signalering tot en met de financiële afwikkeling ervan. Deze integratie komt de trits van 'voorkomen-bestrijden-betalen' ten goede, iets wat vertegenwoordigers van elke stakeholder die aan dit onderzoek meegewerkt heeft, onderstreept.

5.3

Deelconclusie interviews beleidsmakers

Samengevat zien de geïnterviewde beleidsmakers ruimte voor zowel verlichting van de ervaren administratieve last alsook mogelijkheden meer te prikkelen tot voorkomen en bestrijden van schade. Beide doelen zijn niet altijd te combineren.

Zij suggereren het volgende om administratieve lasten te verlichten:

- Overweeg tijdens de beoordeling van een aanvraag het principe van alles-of-niets te vervangen door een beoordeling met meer coulance. Vraag daar wel wat voor terug.
- Kijk of het mogelijk is te stoppen met toetsen op 'adequaat gebruik'. (Deze maatregel stimuleert de inzet op bestrijding als het invloed heeft op de tegemoetkoming.)
- Kijk of de effectiviteit van maatregelen meegewogen kan worden in de verplichte registratie: vraag niet dingen te doen die niet (meer) werken.

- Voorkom bij voorbaat zinloze ontheffingsaanvragen
- Verlicht de administratieve last door de technische registratie te verbeteren, bijvoorbeeld met een app.
- Licht gebruikers extra voor, mogelijk elk jaar opnieuw, over de werking van procedures en welke eisen gelden

De volgende suggesties worden gedaan om de prikkeling tot voorkomen en bestrijden te versterken:

- Vraag alleen om registratie van maatregelen die werken
- Kijk of een koppeling mogelijk is tussen schademeldingen en aanvragen voor tegemoetkomingen. Dit versterkt het natuurlijke continuüm van de handelingen en het zicht op maatregelen rondom voorkomen en bestrijden. Daarnaast vergroot het de kennis over schade van vrijgestelde soorten.
- Overweeg verhoging van het eigen risico, daar waar het past.
- Kijk of een bundeling van administratieve handelingen rondom schade en jacht bij BIJ12 mogelijk is. Zo ontstaat één loket voor alle betrokkenen dat administratie vereenvoudigd.

6

Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

Grondgebruikers

1. Grondgebruikers ervaren administratieve lasten in zowel het voorkomen, bestrijden als het betalen.
2. Met name preventieve maatregelen die men in sommige gevallen dient te nemen om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming faunaschade worden als grote last ervaren. Deze maatregelen sorteren weinig effect volgens de ondernemers en kosten hen veel tijd. Daarnaast constateren we dat een hoop ondernemers niet goed op de hoogte zijn van de regels omtrent de preventieve maatregelen en maatregelen hebben genomen, terwijl dit niet strikt noodzakelijk was. De overige handelingen ervaart men minder als last, daarvan los staat de groep die over het algemeen moeite heeft met de huidige digitalisering.
3. Daarnaast zien de ondernemers het uitzoeken van de te nemen maatregelen als een grote last. Hieronder vallen zowel de preventieve maatregelen, het ondersteunend afschot en het adequaat gebruik van de ontheffing/vrijstelling. Veelal zoeken ze hiervoor hulp bij hun jager.
4. Het bestrijden van de schadeveroorzakende soort zien de ondernemers als een meer effectieve maatregel. Desondanks lopen de ondernemers ook in het bestrijden tegen een aantal administratieve lasten aan. Zo dient een ontheffing op zeer korte termijn te worden aangevraagd, hetgeen vaak wegens tijdgebrek als last wordt ervaren. Daarnaast duurt het aanvraagproces van een ontheffing soms te lang, waardoor niet adequaat kan worden opgetreden op het moment dat de schade zich voordoet. Ook dit wordt als last ervaren.
5. Ook hebben zowel ondernemers als jagers geen begrip voor het feit dat ze moeten aantonen dat de ontheffing of vrijstelling adequaat is gebruikt. Dit wordt tevens als administratieve last gezien.
6. Met betrekking tot de taxaties kunnen we concluderen dat ondernemers het als last ervaren dat de tijd tussen constatering van de schade en het moeten aanmelden voor taxatie erg kort is. Daarentegen ziet de meerderheid wel in dat een taxatie nodig is om de schade objectief te kunnen beoordelen en dat een korte tijd tussen constatering en taxatie gewenst is om zo een zo goed mogelijke taxatie te kunnen uitvoeren. Al met al beoordelen de ondernemers het taxatieproces gemiddeld met een nipte voldoende.
7. Daarnaast vindt de meerderheid van de ondernemers het behandelbedrag en het eigen risico te hoog. Dit beeld is ondanks de verschillende regimes vergelijkbaar voor de verschillende provincies.

8. Ondernemers hebben vaak het gevoel dat bepaalde administratieve stappen in het leven zijn geroepen om te ontmoedigen een tegemoetkomingsaanvraag te doen. Ze kunnen zich niet altijd vinden in de redenen achter de administratieve stappen.
9. Ondernemers zijn niet altijd op de hoogte van de gang van zaken rondom een tegemoetkomingsaanvraag en weten vaak niet waar ze informatie kunnen vinden. De meerderheid geeft aan gebruik te maken van de informatie die de jager verstrekt of vragen een collega-ondernemer.
10. Tenslotte zijn de ondernemers gematigd positief over de online omgeving van “Mijn faunazaken”. Wel is de spreiding relatief groot. Met name het invoeren van pachtcontracten is soms problematisch. Verder is een veel gehoorde opmerking dat zaken in het programma te traag verlopen en daarmee de gebruiksvriendelijkheid te wensen over laat.

Jagers

Jagers ervaren nagenoeg dezelfde administratieve lasten/lopen tegen dezelfde zaken aan als de ondernemers. Hieronder noemen we enkele zaken die specifiek van toepassing zijn op jagers.

11. De tijdspanne tussen het uitvoeren van de bejaagactie en het vastleggen daarvan dient zeer kort te zijn. Dit wordt door jagers in een substantieel aantal gevallen als last ervaren.
12. In de gevallen dat er niet adequaat gebruik kon worden gemaakt van de ontheffing/vrijstelling kwam dit veelal door het niet tijdig rond krijgen van deze ontheffing. Dit wordt door jagers als last ervaren en belemmert de jagers in het adequaat kunnen optreden.
13. Het afronden van de uiteindelijke schadeaanvraag wordt door jagers als een van de grootste administratieve lasten aangemerkt.
14. Ook het uitzoeken van de te nemen maatregelen wordt als last ervaren. Jagers gaan hiervoor vaak te rade bij collega jagers, bekijken de website van BIJ12 of raadplegen de FBE.

Beleidsmakers

Beleidsmakers onderkennen de beleefde administratieve lasten van de grondgebruikers en jagers, maar zien ook de noodzaak van een kloppende en controleerbare administratie. De beleidsmakers zijn bevraagd op mogelijkheden om de ervaren administratieve lasten te verlichten en op mogelijkheden die zij zien voorkomen en bestrijden van schade te stimuleren. Zij doen concrete aanbevelingen die opgenomen zijn in de volgende paragraaf.

15. Het principe van ‘alles-of-niets’ bij een aanvraag kan door gebruikers als afschrikkend worden ervaren.
16. ‘Adequaat gebruik’ is moeilijk controleerbaar voor beleidsmakers
17. Vastleggen van maatregelen die in de praktijk niet of niet meer schade voorkomen is weinig doeltreffend
18. Informatie over en administratie van schade en tegemoetkomingen zijn gescheiden. Daarmee ligt voor de grondgebruiker de nadruk op “wat moet ik doen om een tegemoetkoming te krijgen?” in plaats van “wat kan ik doen om schade te voorkomen?”. Dit prikkelt de grondgebruiker niet.
19. De praktische meerwaarde van een genomen maatregel komt niet terug in de administratie. Het maakt niet uit of iets werkt of niet.
20. In minstens een provincie is aanvraag van een ontheffing voorwaarde voor een tegemoetkoming. Voor een aantal soorten is deze aanvraag bij voorbaat kansloos.
21. Constateren van schade en de administratie daarvan zijn op dit moment in tijd en plaats gescheiden. De grondgebruiker constateert op het perceel schade en verwerkt deze binnen achter de PC. Dit verhoogt de drempel bepaalde handelingen te administreren.
22. Het huidige eigen risico, van vaak 5%, is mogelijk onvoldoende om grondgebruikers aan te zetten meer aan preventie te doen.

23. Grondgebruikers en jagers zijn voor verschillende administratieve handelingen rondom faunaschade en tegemoetkomingen op verschillende loketten aangewezen. Dit kan werken als een complicerende factor.

6.2 Aanbevelingen

De volgende aanbevelingen vloeien voort uit bovenstaande conclusies. Sommige aanbevelingen sluiten aan op conclusies uit alle drie de bronnen. En sommige aanbevelingen liggen in het verlengde van elkaar. Aanbevelingen 1. – 7. gaan over het verlagen van de beleefde administratieve lasten.

1. Het is aan te bevelen om de informatievoorziening te verbeteren, bijvoorbeeld in de vorm van een duidelijke website waar alle informatie over bijvoorbeeld de verplichte preventieve maatregelen beschikbaar is per soort, gewas en periode. Ook dienen de randvoorwaarden voor het aanvragen van een tegemoetkoming helder en overzichtelijk te worden gepresenteerd. Ook de hoogte van het eigen risico en het behandelbedrag dienen hier per situatie te worden vermeld. Zo kunnen aanvragers in één oogopslag zien wat ze moeten doen en of ze in aanmerking komen voor een tegemoetkoming.
Uit een aantal vragen blijkt dat een aantal ondernemers en jagers het gevoel heeft dat ze door bepaalde administratieve stappen bewust worden tegengewerkt. Het is daarom belangrijk om goed aan te geven waarom bepaalde administratieve handelingen nodig zijn en hier duidelijk over te communiceren. Hierdoor groeit mogelijk het begrip voor bepaalde zaken en worden deze minder als last ervaren.
Het kan noodzakelijk zijn gebruikers extra voor te lichten, mogelijk elk jaar opnieuw, over de werking van procedures en welke eisen gelden.
2. Het is aan te bevelen om aanvragen voor ontheffingen zo snel mogelijk te behandelen. Zo kan er door jagers adequaat worden opgetreden indien er zich schade voordoet.
3. Onderzoek mogelijkheden om de administratieve last te verlichten door de technische registratie te verbeteren, bijvoorbeeld met een app, kijk of hier verschillende functies samengebracht kunnen worden (dit vereenvoudigd ook de registratie van schades zonder die niet in aanmerking komen voor een tegemoetkoming)
4. Los van een mogelijke app kan het van meerwaarde zijn alle administratieve handelingen rondom schade en jacht te bundelen bij BIJ12. Zo ontstaat één loket voor alle betrokkenen dat administratie vereenvoudigd.
5. Overweeg bij voorbaat zinloze ontheffingsaanvragen niet meer te eisen.
6. Overweeg om te stoppen met toetsen op ‘adequaat gebruik’. (Stoppen stimuleert de inzet op bestrijding als het invloed heeft op de tegemoetkoming.). Adequaat gebruik wordt ook door agrariërs en jagers gezien als een belangrijke bron van ervaren administratieve lasten.
7. Kijk of de effectiviteit van preventieve maatregelen meegewogen kan worden in de verplichte inzet: vraag niet dingen te doen die niet (meer) werken.

Aanbevelingen 8. – 10. gaan over de mogelijkheden om via administratieve handelingen te prikkelen tot voorkomen en bestrijden.

8. De scheiding van schademelding en tegemoetkomingsaanvraag beleven de grondgebruikers als een knip in een continuüm. Koppel schademeldingen aan aanvragen voor tegemoetkomingen. Dit versterkt het natuurlijke continuüm van de handelingen en het zicht op maatregelen rondom voorkomen en bestrijden. Een beleidsmaker omschreef het zo: “Daarmee ligt de nadruk op ‘wat moet ik doen om een tegemoetkoming te

krijgen?’ i.p.v. ‘wat moet ik doen om schade te voorkomen?’. Dat prikkelt de grondgebruiker niet.” Die scheiding versterkt mogelijk hetgeen de MARF eerder constateerde, namelijk dat er onvoldoende focus is op het voorkomen en bestrijden van schade, en dat het vooral lijkt te gaan om de hoogte van de tegemoetkoming. Het continuüm in takt laten (of samenvoegen) helpt mogelijk de trits van voorkomen – bestrijden – betalen te versterken. (In elk geval vergroot het de administratieve vastlegging van deze.)

9. Kijk of het mogelijk is tijdens een beoordeling van een aanvraag het principe van alles-of-niets te vervangen door een beoordeling met meer coulance. Dit maakt ruimte voor de menselijke maat. Vraag daar wel wat voor terug.
10. Overweeg verhoging van het eigen risico, daar waar het past.

Bijlagen

Bijlage 1 Enkele vragen uit de enquête

Werkt voor provincies

Algemeen

Ik heb de aanvraag tegemoetkoming faunaschade ingevuld voor: *

- Mijzelf
- Iemand anders

Ik ben: *

- agrarisch ondernemer
- jager
- adviseur
- Anders, nl...

Heeft u voor verschillende bedrijven aanvragen ingevuld? *

- Ja
- Nee

Wanneer heeft u uw laatste tegemoetkoming aangevraagd?

Maand *

Jaar *

Hoeveel aanvragen doet u gemiddeld per jaar?

Geef een getal in

Preventie

Soms bent u verplicht om voorafgaand aan een aanvraag iets te doen om schade te voorkomen (preventieve maatregelen: bijv. akoestisch of visueel).

Waarom denkt u dat deze verplichting tot het nemen van preventieve maatregelen er is? *

- Omdat ik zo de schade mogelijk kan voorkomen
- Om aan regels te voldoen
- Om mijn aanvraag te ontmoedigen
- Om de jager bezig te houden
- Anders, nl...

De maatregelen die u mogelijk moet nemen, zijn niet altijd gelijk. Wat bepaalt of, en welke middelen moeten worden ingezet? *

- Kwetsbaarheid van het gewas
- Economische waarde van het gewas
- De schadeveroorzakende diersoort
- Het aantal aanwezige dieren dat schade veroorzaakt
- De groeisnelheid van het gewas
- De periode waarin de schade plaatsvindt
- De provincie waarin de schade plaatsvindt
- De oppervlakte waarop de schade wordt geleden
- Degene die de maatregelen uitvoert (ondernemer/buurman/adviseur)
- Of het schadepceel binnen 10km van een luchthaven gelegen is
- Preventieve maatregelen moet je altijd nemen
- Weet ik niet, dat regelt mijn jager
- Weet ik niet

Werkt voor provincies

Bestrijden

Is er een ontheffing/vrijstelling aangevraagd? *

- Ja, door mij.
- Ja, door mijn jager.
- Weet ik niet precies, mijn jager regelt alles rondom schadevergoedingen.
- Bij mijn weten is dat niet aangevraagd.
- Nee, dat was in mijn situatie niet nodig/mogelijk

Hoe vindt u de integratie tussen MijnFaunazaken en FRS/Dora? *

- heel gebruiksvriendelijk
- gebruiksvriendelijk
- niet gebruiksvriendelijk
- totaal ongebruiksvriendelijk
- geen mening

Vorige

Volgende

Werkt voor provincies

Betalen

Heeft u uw laatste schademelding ná november 2019 gedaan? *

- Ja
 Nee

Tijdspanne aanvraag

7 werkdagen nadat schade is geconstateerd moet u een aanvraag doen. Waarom wordt deze termijn gehanteerd, denkt u? *

- Omdat binnen die termijn de schadeveroorzakende dieren kunnen worden geïdentificeerd.
 Omdat dit noodzakelijk is om een goede taxatie te maken, aangezien er in de tussentijd ook andere zaken de grasgroei of de andere gewassen kunnen beïnvloeden.
 Omdat de aanvragen per maand worden verwerkt, anders kan het systeem het niet aan
 Om aanvragen te ontmoedigen
 Weet ik niet
 Anders, nl...

Wat vond u van de tijdsspanne om een aanvraag te doen? *

Maak uw keuze ▼

Ervaart u deze 7 werkdagen als hinder? *

- Ja
 Nee

Hoeveel tijd bent u achter de computer kwijt voor het aanvragen van één tegemoetkoming? *

Antwoord in minuten.

CLM Onderzoek en Advies

Postadres

Postbus 62
4100 AB Culemborg

Bezoekadres

Gutenbergweg 1
4104 BA Culemborg

T 0345 470 700

www.clm.nl